

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. ПРОФ. Є. В. ХРАПЛИВОГО

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ МАГІСТР

на тему: “Інвестиційна привабливість сільськогосподарського виробництва
Львівської області”

Виконав: студент 6 курсу, групи МО-61

Спеціальність 073 “Менеджмент”

(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

Мазур Г. Б.

(прізвище та ініціали)

Керівник к.е.н., доцент Синюк О. В.

(наук.ступ., вчене звання, прізвище та ініціали)

ДУБЛЯНИ 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. ПРОФ. Є. В. ХРАПЛИВОГО**

Освітній ступінь Магістр
Спеціальність 073 “Менеджмент”
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувачка кафедри
менеджменту ім. проф.
Є. В. Храпливого
(назва кафедри)

_____
(підпис)
Лілія ВОЙНИЧА
(прізвище, ім'я, по батькові)
«06» березня 2023 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувачу вищої освіти
Мазур Григорію Борисовичу
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи “Інвестиційна привабливість сільськогосподарського виробництва Львівської області”

Керівник роботи Синюк Оксана Василівна, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджена наказом по ЛНУП в редакції від “___” _____ 2023 р.
№ _____ /к-с

2. Термін здачі студентом закінченої кваліфікаційної роботи 16.02.2024 р.

3. Вихідні дані для кваліфікаційної роботи: нормативно-правові акти, навчальна та наукова література, методичні рекомендації, фінансова звітність господарств.

4. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити) _____

ВСТУП.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА.

1.1 Сутність та характеристика інвестиційної привабливості виробництва.

1.2 Методика оцінки інвестиційної привабливості виробництва.

1.3 Інформаційне забезпечення оцінки інвестиційної привабливості виробництва.

РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.

2.1 Аналіз фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств.

2.2 Аналіз інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств.

2.3 Порівняльний аналіз позитивних та негативних чинників, що впливають на інвестиційну привабливість сільськогосподарського виробництва.

РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.

3.1 Фінансове забезпечення формування сприятливого інвестиційного середовища в сільськогосподарських підприємствах.

3.2 Шляхи підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК.

5. Перелік графічного матеріалу: _____ таблиці, рисунки _____

6. Дата видачі завдання: _____ 06.03.23 р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи
1.	Отримання завдання. Вивчення рекомендованої літератури по темі КР. Написання аналітичного огляду. Вивчення об'єкту. Аналіз існуючого стану (складання програми; написання пояснювальної записки; підготовка матеріалів для кваліфікаційної роботи).	06.03.23 р.
2.	Розробка перспективного рішення та його обґрунтування (написання перспективної частини; виготовлення планової основи для основного варіанту роботи).	31.05.23 р.
3.	Розробка та обґрунтування пропозицій щодо реалізації роботи. Написання економічної частини роботи; висновків і пропозицій з реалізації роботи; кінцеве редагування пояснювальної записки; оформлення кінцевого варіанту роботи та інших графічних матеріалів, які представляються до захисту в ЕК).	15.12.23 р.
4.	Кінцеве оформлення кваліфікаційної роботи (здача пояснювальної записки керівнику КР; виправлення його зауважень; здача КР на рецензування; кінцеве оформлення ілюстративних матеріалів, таблиць).	26.01.24 р.
5.	Підготовка до захисту в ЕК. Пробний захист на випускній кафедрі (написання доповіді й погодження її з керівником КР; виправлення зауважень).	16.02.24 р.

Студент _____
(підпис)

Керівник кваліфікаційної роботи,

к.е.н., доцент

Оксана СИНЮК

(наук.ступ., вчене звання, підпис, прізвище та ініціали)

Анотація

В кваліфікаційній роботі розглядаються теоретичні основи фінансової оцінки інвестиційної привабливості виробництва. Дається фінансово-економічна характеристика об'єкту дослідження, аналізується інвестиційна привабливість сільськогосподарських підприємств Львівської області. На основі результатів проведеного аналізу запропоновано напрями покращення інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва Львівської області.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційний процес, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість, інвестиційна активність, інвестиційна політика.

Annotation

The theoretical basis of the financial assessment of the investment attractiveness of production is considered in the qualification work. The financial and economic characteristics of the research object are given, the investment attractiveness of agricultural enterprises of the Lviv region is analyzed. Based on the results of the analysis, directions for improving the investment attractiveness of agricultural production in the Lviv region are proposed.

Key words: investment, investment activity, investment process, investment climate, investment attractiveness, investment activity, investment policy.

УДК: 330.322

Інвестиційна привабливість сільськогосподарського виробництва Львівської області. Мазур Г. Б. – Кваліфікаційна робота. Кафедра менеджменту ім. проф. Є. В. Храпливого – Дубляни, Львівський НУЦ, 2024.

Кваліфікаційна робота: 89 стор. текстової частини, 9 рисунків, 14 таблиць, 55 джерел.

В кваліфікаційній роботі розглядається сутність та характеристика інвестиційної привабливості виробництва, методика оцінки інвестиційної привабливості виробництва, інформаційне забезпечення оцінки інвестиційної привабливості виробництва.

Дається фінансово-економічна характеристика об'єкту дослідження, аналізується інвестиційна привабливість сільськогосподарських підприємств Львівської області.

На основі результатів проведеного аналізу запропоновано напрями покращення інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва Львівської області.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційний процес, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість, інвестиційна активність, інвестиційна політика.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА.....	9
1.1 Сутність та характеристика інвестиційної привабливості виробництва..	9
1.2 Методика оцінки інвестиційної привабливості виробництва.....	23
1.3 Інформаційне забезпечення оцінки інвестиційної привабливості виробництва.....	31
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	36
2.1 Аналіз фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств.....	36
2.2 Аналіз інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств.....	42
2.3 Порівняльний аналіз позитивних та негативних чинників, що впливають на інвестиційну привабливість сільськогосподарського виробництва.....	57
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	62
3.1 Фінансове забезпечення формування сприятливого інвестиційного середовища в сільськогосподарських підприємствах.....	62
3.2 Шляхи підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва.....	68
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	81
БІБЛОГРАФІЧНИЙ СПИСОК.....	85

ВСТУП

На сучасному етапі економічного розвитку України для підприємства надзвичайно важливо зміцнити свою позицію на ринку через активну інвестиційну діяльність. Це є ключовим чинником для його успішного розвитку. Вітчизняні підприємства мають обмежені можливості здійснення великомасштабної інвестиційної діяльності через недостатню фінансову забезпеченість, що вимагає привертання зовнішніх інвестицій. Тому важливо, щоб підприємства систематично оцінювали свою інвестиційну привабливість, використовуючи конкретні показники. Аналіз цих показників дозволить визначити доцільність здійснення інвестицій та приймати правильні управлінські рішення. Це, в свою чергу, сприятиме повній реалізації конкурентного потенціалу підприємства, розширенню та удосконаленню виробничої діяльності, інтеграції інновацій, а також впровадженню результатів досліджень та розробок.

На даний момент, значення оцінки інвестиційної привабливості набуває все більшого визнання, що відображається у численних публікаціях вчених як в Україні, так і за кордоном. Широка теоретична та практична база для розуміння поняття інвестиційної привабливості та методів її оцінки взята із праць таких науковців, як І. А. Бланка, Т. В. Майорова, С. М. Воробйова, А. П. Дука, А. Г. Загородній, В. О. Коюда, В. В. Міхеєва, І. В. Нападовської, О. І. Пилипенко, Л. О. Чорної. Незважаючи на обширність літератури з цієї теми, на сьогодні відсутній однозначний підхід до розуміння концепції інвестиційної привабливості, що свідчить про те, що ще не створено єдиної методики для її оцінки.

Метою даного дослідження є аналіз інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва Львівської області та розробка рекомендацій з її поліпшення.

Відповідно до основної мети було сформульовано наступні завдання:

- розкрити сутність інвестиційної привабливості виробництва та охарактеризувати її ключові характеристики;
- провести аналіз різних методик оцінки інвестиційної привабливості виробництва;
- розглянути аспекти інформаційного забезпечення, необхідного для оцінки інвестиційної привабливості виробництва;
- провести аналіз фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств Львівської області;
- здійснити оцінку рівня інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств Львівської області;
- визначити конкретні напрями для підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва Львівської області.

Об'єктом дослідження є рівень інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва Львівської області.

Предмет дослідження охоплює теоретичні, методичні та практичні аспекти, пов'язані з формуванням та забезпеченням інвестиційної привабливості виробництва.

Дослідження використовує різні наукові та емпіричні підходи економічної науки. Зокрема, застосовано теоретичні методи для розкриття сутності інвестиційної привабливості виробництва та методик її оцінки. Економічний аналіз використовувався для оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств та визначення рівня інвестиційної виробництва. Для узагальнення та формулювання висновків використано діалектичний та абстрактно-логічний методи.

Дослідження ґрунтується на інформаційній основі, яку становлять законодавчі та нормативно-правові акти України, підручники, посібники, монографії, статті та статистичні дані, що стосуються сільськогосподарських підприємств Львівської області.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА

1.1 Сутність та характеристика інвестиційної привабливості виробництва

Інвестиції означають вкладення коштів у різноманітні об'єкти з метою здобуття фінансового прибутку або досягнення позитивного соціального впливу. Основна економічна суть цього поняття полягає в установленні взаємозв'язків між учасниками інвестиційного процесу для створення та оптимального використання інвестиційних ресурсів із метою поліпшення та розширення сфери виробництва. Іншими словами, інвестиції сприяють будівництву взаємовигідних відносин, спрямованих на підвищення ефективності економічних процесів та досягнення стабільного розвитку.

У західній науковій літературі поняття “інвестиції” зазвичай розглядається як комплекс двох важливих аспектів: ресурсів, зокрема основних фондів, і витрат на їх створення. Цей підхід часто взятий за основу у вивченні інвестицій, зокрема у працях видатного економіста та лауреата Нобелівської премії Дж. М. Кейнса. Кейнс визначав інвестиції як ту частину поточного доходу, яка не використовується для споживання, а також як приріст вартості основних фондів, що виникає в результаті виробничої діяльності. Такий підхід дозволяє враховувати якість та кількість витрачених ресурсів, а також їхній внесок у розвиток виробництва.

Згідно із Законом України “Про інвестиційну діяльність”, інвестиції визначаються як різноманітні види майнових і інтелектуальних цінностей, які вкладаються в об'єкти підприємницької та інших сфер діяльності. Це вкладення має на меті створення прибутку або доходу, а також досягнення позитивного соціального та екологічного впливу. Зазначений підхід визначає широкий спектр ресурсів, які можуть бути використані для розвитку підприємницької

діяльності та інших видів проєктів, з орієнтацією на отримання як економічної вигоди, так і позитивних соціальних та екологічних результатів [45].

Головними учасниками інвестиційної сфери є інвестори, які можуть виконувати різноманітні ролі, включаючи функції кредиторів, інвесторів та покупців. Вони активно залучаються до різних аспектів інвестиційної діяльності та можуть виконувати функції будь-якого учасника в цьому процесі. Інвестори відіграють ключову роль у визначенні та сприянні успішному розвитку інвестиційних проєктів, при цьому вони можуть виступати як фінансові партнери, так і активні учасники у формуванні стратегій та прийнятті управлінських рішень.

Одним із ключових викликів, який стоїть перед інвестором на фінансовому ринку, є раціональний вибір об'єкта для інвестування. Цей об'єкт повинен володіти оптимальним потенціалом для розвитку та забезпечувати високий рівень віддачі від ефективності інвестицій. Процес вибору не може бути випадковим, оскільки перед ним стоїть складна задача ретельного відбору, оцінки та аналізу різних альтернатив. Оцінка та прогнозування інвестиційної привабливості регіонів, конкретних галузей та підприємств чи організацій є основою для здійснення обдуманого вибору об'єкта інвестування [22, с. 34].

У економічній літературі відсутній загальноприйнятий підхід до розуміння суті терміну “інвестиційна привабливість”. Представники англо-американської економічної школи, зокрема Ю. Брігхем, Л. Гапенскі, Т. Коупленд, Г. Марковиць, Ф. Дж. Фабоцці, У. Шарп, визначають інвестиційну привабливість підприємства як досягнення максимального добробуту для акціонерів, що відзеркалюється у зростанні цін на акції. Згідно з цією школою, фінансовий менеджмент як система управління фінансами підприємств повинен вирішити завдання із підвищення інвестиційної привабливості, спрямовуючись на збільшення користі для власників. Отже, інвестиційна привабливість розглядається цією школою як показник, що визначає ефективність інвестицій та вигідність для власників підприємства.

І. О. Бланк визначає інвестиційну привабливість підприємства як характеристику його переваг і недоліків, яка визначається за допомогою ряду

ключових показників. Серед таких показників важливість мають рентабельність, фінансова стійкість, платоспроможність, оборотність капіталу та активів (у випадку введення акцій на ринок), а також ефективність використання акціонерного капіталу та балансова вартість однієї акції (при тривалому обігу акцій на фондовому ринку) [23, с. 120].

Автор акцентує свою увагу на різних напрямках інвестування та компонентах, які визначають інвестиційну привабливість. Багато сучасних дослідників, таких як А. П. Дука, І. П. Прилипко, В. П. Савчук, В. Г. Федоренко та інші, поділяють подібне визначення.

У вітчизняній практиці, згідно з висновками проведених досліджень, розуміння інвестиційної привабливості стало вкрай спотвореним. Це пояснюється тим, що для більшості інвесторів привабливим для інвестування вважається підприємство, яке має конкретні земельно-майнові комплекси і розташоване в вигідному місці. Інвестори, які отримують право власності на такі об'єкти, зазвичай не ставлять перед собою завдання розвивати підприємство. Замість цього, їхня основна мета полягає в подальшому поетапному продажу майна підприємства або отриманні доходів через здачу цього майна в оренду.

Різні погляди на інвестиційну привабливість можна зобразити у вигляді таблиці 1.1, що найкращим чином відображатиме різноманітні аспекти та точки зору різних джерел.

Таблиця 1.1 – Підходи до тлумачення поняття “інвестиційна привабливість підприємства”

Автор	Сутність поняття
1	2
Брюховецька Н. Ю., Хасанова О. В. [6, с. 111]	Система збалансованих інтегральних та комплексних показників доцільності інвестицій представляє собою комплексну оцінку, яка враховує як об'єктивні, так і суб'єктивні умови, сприяючи або заважаючи процесу капіталовкладення інвестора в конкретний об'єкт інвестування.

1	2
Біляк Н. І. [3, с. 68]	Максимізація безпеки інвестицій у цінні папери шляхом вибору лише стабільних підприємств, які забезпечують високий рівень прибутковості.
Дука А. П. [16, с. 34]	Аналіз підприємства з урахуванням його інтегральних характеристик зосереджений на перспективах розвитку, обсязі та можливостях збуту продукції, ефективності використання активів, ліквідності, платоспроможності та фінансовій стійкості.
Задорожна Я. Є., Дяченко Л. П. [17, с. 33]	Сукупність різноманітних чинників, перелік і значущість яких може змінюватися залежно від: цілей інвесторів; виробничо-технічних характеристик підприємства, в яке направлені інвестиції; економічного розвитку цього підприємства в минулому, на сучасний момент, а також очікуваного економічного розвитку у майбутньому.
Коюда В. О., Лепейко Т. І., Коюда О. П. [23, с. 63]	Це сукупність властивостей, що охоплює фінансово-господарську та управлінську діяльність, перспективи розвитку та можливості повертання інвестиційних ресурсів підприємства.
Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій	Рівень відповідності фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора стосовно конкретного підприємства, який може бути визначений або оцінений за допомогою відповідних показників, включаючи інтегральну оцінку.
Майорова Т. В. [28, с. 104]	Ступінь відповідності конкретного підприємства фінансовим, виробничим, організаційним та іншим вимогам інвестора у плані задоволення його очікувань.

1	2
Нападовська І. В. [36, с. 57]	Системний набір можливостей для вкладення коштів із метою отримання економічних переваг у майбутньому, що виникає в результаті попередніх результатів господарської діяльності потенційного об'єкта інвестування та піддається суб'єктивній оцінці інвестором.
Пилитяк А. В. [23, с. 142]	Оцінка підприємств як потенційних об'єктів для майбутніх інвестицій виконується через аналіз інтегральних характеристик, що включають в себе перспективи розвитку виробництва та обсяги збуту продукції, ефективність використання активів, рівень ліквідності, стан платоспроможності та фінансову стійкість.
Охріменко І. В. [37, с. 119]	Комплекс економічних і психологічних характеристик фінансово-господарської діяльності підприємства, що відповідає вимогам інвестора та гарантує досягнення ефективності інвестицій при належному рівні ризику.

Різні підходи до оцінки привабливості підприємства можна систематизувати та об'єднати в чотири групи, враховуючи відповідні ознаки:

1) Інвестиційна привабливість становить важливу умову для розвитку підприємства. Інвестиційна привабливість підприємства визначається його економічним розвитком у такий спосіб, що інвестор може очікувати досягнення задовільного рівня прибутковості або іншого позитивного впливу протягом прийняттого для інвестора періоду часу.

2) Інвестиційна привабливість є важливою умовою для здійснення інвестування. Інвестиційна привабливість включає в себе різноманітні об'єктивні ознаки, характеристики, ресурси та можливості, які визначають потенційний ефективний попит на інвестиції в основний капітал.

3) Інвестиційна привабливість розглядається як сукупність показників. Інвестиційна привабливість підприємства представляє собою комплекс економічних і фінансових показників, які визначають потенційну здатність досягти максимального прибутку при мінімізації ризиків, пов'язаних із капітальними вкладеннями.

4) Інвестиційна привабливість є важливим показником ефективності інвестицій. Інвестиційна ефективність визначає, наскільки успішно вкладені кошти приносять прибуток, тоді як інвестиційна привабливість визначає, наскільки привабливим є об'єкт для інвесторів, і інвестиційна діяльність залежить від цих двох чинників. Чим вищий рівень ефективності інвестицій, тим більш привабливим стає об'єкт для потенційних інвесторів, що, в свою чергу, може призвести до збільшення обсягів інвестиційної діяльності. Навпаки, низька ефективність може зменшити привабливість та обмежити інвестиційну активність.

Інвестиційна привабливість підприємства є вказівником загальної цінності підприємства, який охоплює об'єктивні та суб'єктивні характеристики, необхідні для задоволення інтересів всіх учасників інвестиційного процесу. Враховуючи сукупний вплив різних чинників, цей показник дозволяє оцінити перспективність підприємства.

Інвестиційна привабливість є не лише ключовим чинником для росту окремого підприємства, але й важливим стимулом для розвитку відповідної галузі, регіону та, в цілому, країни. Це визначається тим, що обсяг інвестицій напряму корелює з рівнем привабливості, який визначає рівень притоку капіталу в економіку. Саме через це оцінка інвестиційної привабливості та її визначальних чинників проводиться на різних рівнях: на макрорівні розглядається привабливість для інвестицій країни, на мезорівні – для регіону, на рівні галузі – для конкретної галузі, і на мікрорівні – безпосередньо для підприємства.

Інвестиційна привабливість країни описується як комплекс економічних, політичних і фінансових умов, що впливають на залучення як внутрішніх, так і

зовнішніх інвестицій до економіки даної країни. Сприятливість інвестиційної привабливості країни визначається за допомогою ранжування країн у світі за індексом інвестиційного клімату або його протилежним – індексом інвестиційного ризику.

Інвестиційна привабливість на регіональному рівні виявляється в особливостях формування потенціалу кожної території, таких як розташування автомобільних доріг, агрокліматичні умови і інші чинники.

На регіональному рівні особливості інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання спрямовані на вирішення проблем, що виникають на конкретній території. Це включає ефективне використання наявних матеріально-технічних, сировинних та трудових ресурсів для задоволення потреб внутрішнього ринку.

Всі види виробництва, розглядаючи їх тенденцію до обрання певних місць розташування, загалом класифікуються на:

1) Виробництва, які рекомендується розміщувати в областях із великою кількістю трудових ресурсів. Ця категорія має різноманітність у своєму складі, оскільки включає як галузі, де потрібна значна робоча сила, так і ті, які потребують висококваліфікованих спеціалістів. Ці види виробництва, головним чином, наближені до місць, де зосереджені наукові установи та центри висококваліфікованої робочої сили.

2) Виробництва, що спрямовані на використання джерел палива і електроенергії, можна визначити як енергомісткі виробництва. Це охоплює галузі, які активно використовують ресурси енергії для свого виробництва.

3) Виробництва, що переважно знаходяться поруч із джерелами сировини, можна віднести до категорії матеріаломістких. Сюди входять галузі із значними нормами витрат сировини на одиницю готової продукції, а також ті, які спеціалізуються на переробці сировини, яка швидко псується.

4) Виробництва, що спрямовані на області, де споживається їх продукція, особливо ті галузі, де вага виробленої продукції перевищує вагу основної сировини.

5) Виробництва, числ розташування не є однозначно визначеним, і воно залежить від впливу двох або більше чинників [33, с. 137].

Інвестиційна привабливість галузі представляє собою комбінацію конкретних внутрішніх та зовнішніх чинників для даного сектору, його фінансових показників, можливостей зменшення ризиків в галузі, а також прогнозу тенденцій її розвитку. Все це сприяє здатності залучити інвесторів відповідно до їх поставлених цілей. Дослідження галузі надає можливість визначити позицію та значення підприємства у відповідній галузі, а також провести оцінку ризиків, які є характерними для підприємств у даному секторі.

Головними елементами, які визначають привабливість галузі для інвестицій, є:

1) Важливі аспекти галузі, які визначають її привабливість для інвестицій, включають такі чинники, як частка експорту, рівень залежності від імпорту, значення виробництва, його особливості, обсяг задоволення внутрішніх потреб країни, ключові споживачі продукції та внесок галузі або конкретної продукції у загальний внутрішній продукт.

2) Опис споживання продукції галузі, особливості ринку збуту, рівень конкуренції або монопольності, фактичні та потенційно можливі ринкові обсяги, а також стійкість галузі в умовах загального економічного спаду в країні, є важливими аспектами, які визначають інвестиційну привабливість даної сфери.

3) Ступінь втручання держави в розвиток галузі, включаючи рівень державних інвестицій, податкові пільги, можливість прискореної амортизації та інші заходи, може бути оцінений як низький, середній або значний.

4) Соціальна значущість сфери діяльності визначається різноманітними показниками, такими як обсяг створених робочих місць, рівень середньої заробітної плати, географічне розташування виробництв, взаємодія з профспілками, екологічна безпека виробництва чи продукції, а також статистика страйків і їхніх економічних наслідків. Аналіз цих аспектів дозволяє визначити вплив даної сфери на соціально-економічний розвиток, забезпечення

працівників правами та умовами праці, а також на стан навколишнього середовища. Такий комплексний підхід допомагає врахувати різноманіття аспектів, що впливають на соціальне благополуччя та стабільність в даній галузі діяльності.

5) Умови фінансового функціонування галузі можна оцінити через різноманітні фінансові показники. Серед них важливість мають рівень загальної прибутковості, який вказує на здатність галузі генерувати прибуток, оборотність активів, що відображає ефективність їхнього використання, а також середня рентабельність, що відзначає ступінь доходності [35, с. 109].

Також важливими є показники віддачі на вкладений капітал та середня ліквідність, які вказують на ефективність вкладеного капіталу та здатність галузі вирішувати фінансові зобов'язання у короткостроковому плані. Аналіз цих фінансових параметрів дозволяє отримати всебічний огляд фінансового стану галузі та визначити стратегії для подальшого розвитку.

Інвестиційна привабливість підприємства відображає його економічний та фінансовий стан настільки, що потенційний інвестор може ухвалити рішення про вкладення вільних коштів у розвиток даного підприємства без значного ризику втрати чи невиправданих фінансових втрат. Такий стан гарантує інвесторові відсутність великого ризику неотримання відповідного доходу від вкладеного капіталу.

Це означає, що підприємство пропонує такі перспективи та умови, які забезпечують інвестора оптимальним балансом між можливими вигодами та ризиками. Для забезпечення інвестиційної привабливості важливими елементами є надійність економічних показників, стабільність фінансового стану та передбачуваність розвитку підприємства в майбутньому.

Для аналізу інвестиційної привабливості підприємства важливо враховувати чинники, які впливають на неї. Різні вчені визначають різні аспекти, які впливають на рівень привабливості для інвестицій на підприємстві. Д. С. Аранчій та С. А. Гончаренко вказують на рекомендації стосовно чинників, які впливають на інвестиційну привабливість, виділяючи чинники загального впливу та чинники регіонального (територіального) характеру [1, с. 60].

До чинників загального впливу на інвестиційну привабливість відносяться різні аспекти, зокрема:

- соціально-економічні аспекти, які включають загальний розвиток економічних галузей, функціонування фінансово-кредитної системи, стан фондового ринку та рівень інфляції;

- політичні аспекти, що охоплюють політичну ситуацію в країні та нормативно-правову базу в галузі інвестування [1, с. 61].

Ці чинники взаємодіють та визначають загальний контекст для розвитку інвестиційної привабливості підприємства.

На думку О. В. Короткової [22, с. 32], всі чинники, що впливають на інвестиційну привабливість, можна поділити на дві основні групи: чинники опосередкованого впливу та чинники безпосереднього впливу підприємства.

До першої групи відносяться ті чинники, на які конкретне підприємство не може впливати самостійно. Це зовнішні чинники, які регулюються на державному рівні, і на них можна впливати лише шляхом узгоджених державних заходів.

Друга група включає чинники безпосереднього впливу, на які підприємство може впливати та модифікувати їх, щоб підвищити результативність та покращити характеристики. Внутрішні чинники або чинники безпосереднього впливу мають особливе значення для підприємства, оскільки вони надають можливість активно формувати свою привабливість для інвестицій та самостійно впливати на цей аспект своєї діяльності (рис. 1.1).

Чинники, які опосередковано впливають на інвестиційну привабливість підприємства і на які останнє не може здійснювати безпосереднього контролю, відносяться до зовнішніх чинників. Такі чинники поділяються на три основні групи: інвестиційна привабливість країни, інвестиційна привабливість регіону та інвестиційна привабливість галузі.

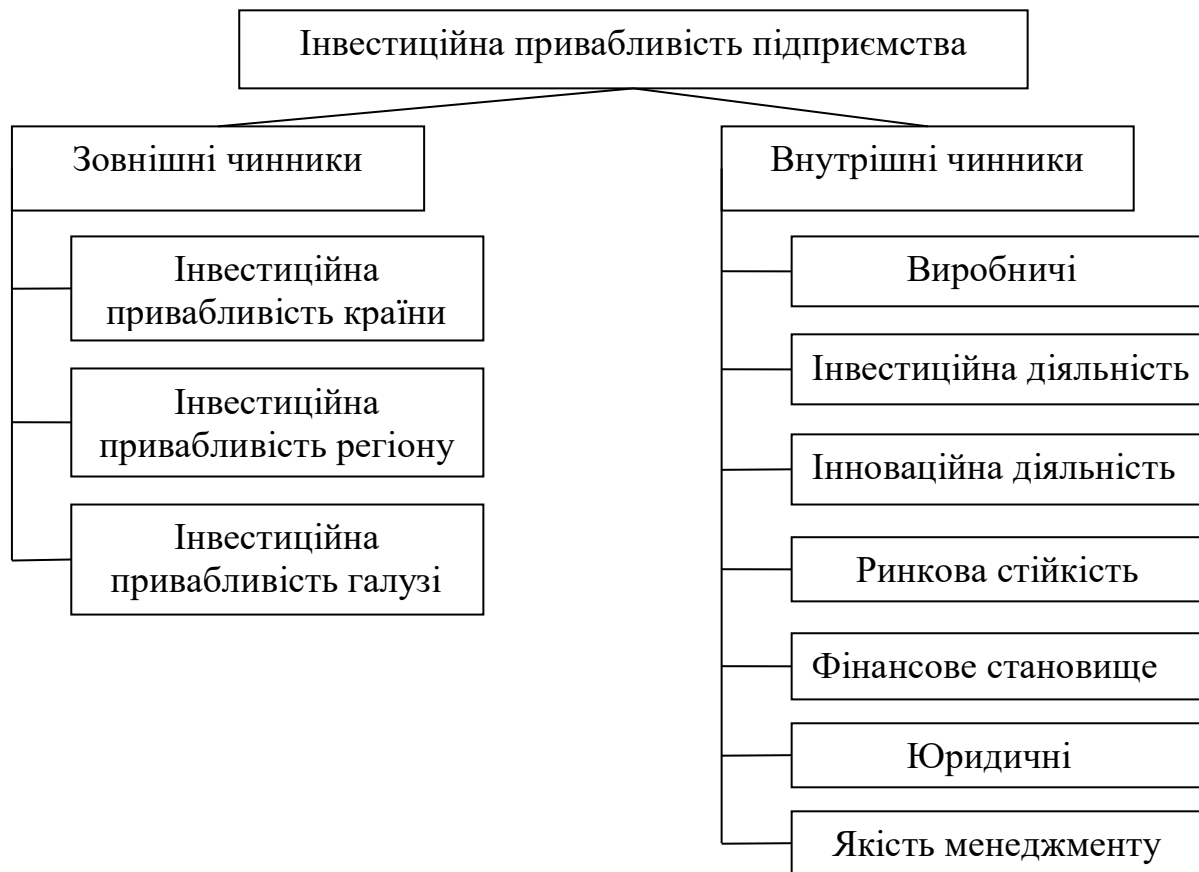

Рис. 1.1 – Чинники інвестиційної привабливості підприємства

До ключових чинників, які визначають інвестиційну привабливість країни, входять такі:

Соціально-політична стабільність. Оцінка рівня безпеки та стабільності в суспільстві, а також ефективність політичних процесів, що впливають на інвестиційний клімат.

Економічна стабільність. Визначення стійкості економічних показників, таких як інфляція, обмінний курс та рівень економічного зростання.

Розвиненість кредитно-фінансової системи та фондового ринку. Оцінка доступності фінансових ресурсів та інвестиційних інструментів для підтримки економічної діяльності.

Рівень корупції. Визначення ступеня прозорості та ефективності антикорупційних заходів, що впливає на довіру інвесторів.

Правове поле країни. Аналіз законодавства та правових гарантій для бізнесу, включаючи захист прав власності та контрактів.

Податкова політика. Оцінка структури податків, рівня оподаткування та податкових пільг для підприємств.

Рівень науково-технічного прогресу. Врахування наявності та розвитку науково-технічних здобутків, які можуть стати додатковим стимулом для інвесторів.

Ступінь втручання держави в регулювання ринкової економіки. Оцінка рівня державного впливу та регулювання бізнес-середовища.

Ці чинники взаємодіють та формують загальний образ інвестиційної привабливості країни для потенційних інвесторів.

Чинники, що визначають інвестиційну привабливість регіону, охоплюють такі:

Географічне положення. Оцінка важливості і стратегічної вигоди розташування регіону, зокрема доступності до транспортних маршрутів та ринків.

Економічний розвиток. Вивчення ступеня розвитку та динаміки економіки регіону, його інфраструктури та інвестиційного потенціалу.

Соціальний стан. Аналіз якості життя, рівня освіти, доступності медичних та соціальних послуг у регіоні.

Демографічна політика. Оцінка демографічних характеристик, таких як розмір та структура населення, що може впливати на ринок праці та споживчий попит.

Податкові пільги. Врахування спеціальних умов або податкових стимулів, які надаються підприємствам у даному регіоні.

Ці чинники взаємодіють, визначаючи конкурентні переваги та можливості для інвесторів у конкретному регіоні.

На привабливість галузі для інвесторів впливає ряд ключових чинників, серед яких:

Ємність галузевого ринку. Оцінка потенційної ринкової частки та можливостей для зростання відповідно до обсягу попиту.

Бар'єри входу та виходу на ринок. Аналіз наявності обмежень або умов, які ускладнюють чи полегшують вступ та вихід нових учасників на ринок.

Конкуренція. Вивчення ступеня конкуренції в галузі, оцінка впливу конкурентів на діяльність підприємства та його можливість вистояти в конкурентному середовищі.

Еластичність цін. Визначення чутливості цін на товари чи послуги галузі до змін попиту та пропозиції.

Капіталомісткість. Оцінка рівня фінансових витрат, необхідних для функціонування та розвитку підприємств в галузі.

Доступність ресурсів. Розгляд доступності необхідних матеріалів, праці та інших ресурсів для забезпечення діяльності галузі.

Амортизаційна політика. Вивчення стратегій та підходів до амортизації активів в галузі.

Унікальність продукції. Визначення того, наскільки унікальні та відмінні від конкурентів продукти чи послуги, що пропонуються в галузі.

Застосування сучасних та інноваційних технологій. Оцінка рівня використання та готовності галузі до впровадження новітніх технологій та інновацій.

Узагальнюючи, розуміння та оцінка цих зовнішніх чинників є важливою складовою для стратегічного планування підприємства та залучення інвестицій.

Внутрішні чинники – це елементи, які напряму впливають на привабливість підприємства для інвесторів та піддаються контролю внутрішнього управління підприємства. Розглядаючи внутрішнє середовище підприємства, можна визначити шість основних груп внутрішніх чинників, які визначають його успішність:

Виробничі чинники. Це включає в себе ефективність виробничих процесів, наявність потрібного обладнання та технологій, якість вироблених товарів чи послуг.

Фінансовий стан. Оцінка фінансової стійкості підприємства, його здатність до фінансового управління, наявність ресурсів для розвитку та інші фінансові параметри.

Якість менеджменту. Компетентність та ефективність керівництва підприємства, включаючи стратегічне управління, прийняття рішень та організаційну культуру.

Інвестиційна та інноваційна діяльність. Активність у привласненні інвестицій, впровадженні інновацій, розвиток новаторських рішень та технологій.

Ринкова стійкість. Здатність підприємства адаптуватися до змін в ринкових умовах, здійснювати ефективний маркетинг та забезпечувати конкурентоспроможність.

Юридичні чинники. Дотримання законодавства, управління правовими ризиками, етичність та корпоративна відповідальність.

Ці сфери взаємодіють між собою, утворюючи комплексну систему внутрішніх чинників, які визначають успіх чи виклики для підприємства.

Аналіз чинників, що впливають на створення інвестиційної привабливості, може призвести до виявлення основних слабких сторін підприємства, дозволяючи провести більш об'єктивну та глибоку оцінку його потенціалу.

Успішний розвиток підприємства, оптимізація виробництва та підвищення його ефективності тісно пов'язані з активною інвестиційною діяльністю. Інвестиції дозволяють залучати ресурси для модернізації технологій, розширення виробництва та впровадження інновацій, що в свою чергу сприяє стійкому росту та конкурентоспроможності підприємства на ринку. Привабливість об'єктів для інвестування напряму впливає на їхню здатність залучати інвестиції. Інвестиційна привабливість підприємства визначається комплексом показників, які повністю охоплюють його діяльність та вказують на можливість ефективного використання вільних фінансових ресурсів. Аналіз інвестиційної привабливості та її чинників виконується на різних рівнях: на глобальному рівні розглядається інвестиційна привабливість країни; на регіональному рівні досліджується привабливість регіону; на рівні галузей оцінюється інвестиційна привабливість окремих галузей; і на рівні

конкретних підприємств досліджується їхня безпосередня інвестиційна привабливість. Формування привабливості для інвестицій у кожній сфері капіталовкладень спрямоване передусім на досягнення максимальних фінансових результатів шляхом зменшення ризиків та акценту на забезпеченні конкурентоспроможності, враховуючи відповідні потреби даного сегменту.

1.2 Методика оцінки інвестиційної привабливості виробництва

Процес оцінки інвестиційної привабливості включає у себе прийняття потенційним інвестором остаточного рішення щодо цілеспрямованості вкладення коштів у конкретне підприємство. При цьому враховуються надійність даного об'єкта інвестування та можливість отримання максимальної фінансової вигоди. Стабільність функціонування підприємства, його потенціал для розширення, виходу на нові ринки і зміцнення існуючих позицій є визначальними чинниками, що впливають на привабливість підприємства для потенційних інвесторів [35, с. 108].

При оцінці інвестиційної привабливості важливо враховувати сферу діяльності підприємства. Це пов'язано з тим, як виробничі особливості впливають на фінансовий та інвестиційний цикл підприємства, а також на потенціал ресурсів та джерела фінансування.

При проведенні аналізу інвестиційної привабливості підприємства важливо усвідомлювати, що ця привабливість піддана впливу чинників, які не можна оцінити вартісно: політичні та загальноекономічні зміни, реструктуризація галузі, зміни у формі власності та діловий імідж керівництва. Напрями проведення аналізу інвестиційної привабливості підприємства та методи цього аналізу залежать від мети, яку ставить перед собою інвестор [36, с. 430].

Оцінку інвестиційної привабливості може замовляти як особа чи організація, яка розглядає можливість інвестування (суб'єкт), так і саме підприємство чи об'єкт, який розглядається для інвестування (об'єкт

інвестування). Цілі кожного із них є відмінні. Ефективним інвестуванням вважається те, при якому спостерігається подвійний ефект: отримання позитивних результатів як для суб'єкта інвестування, так і для об'єкта.

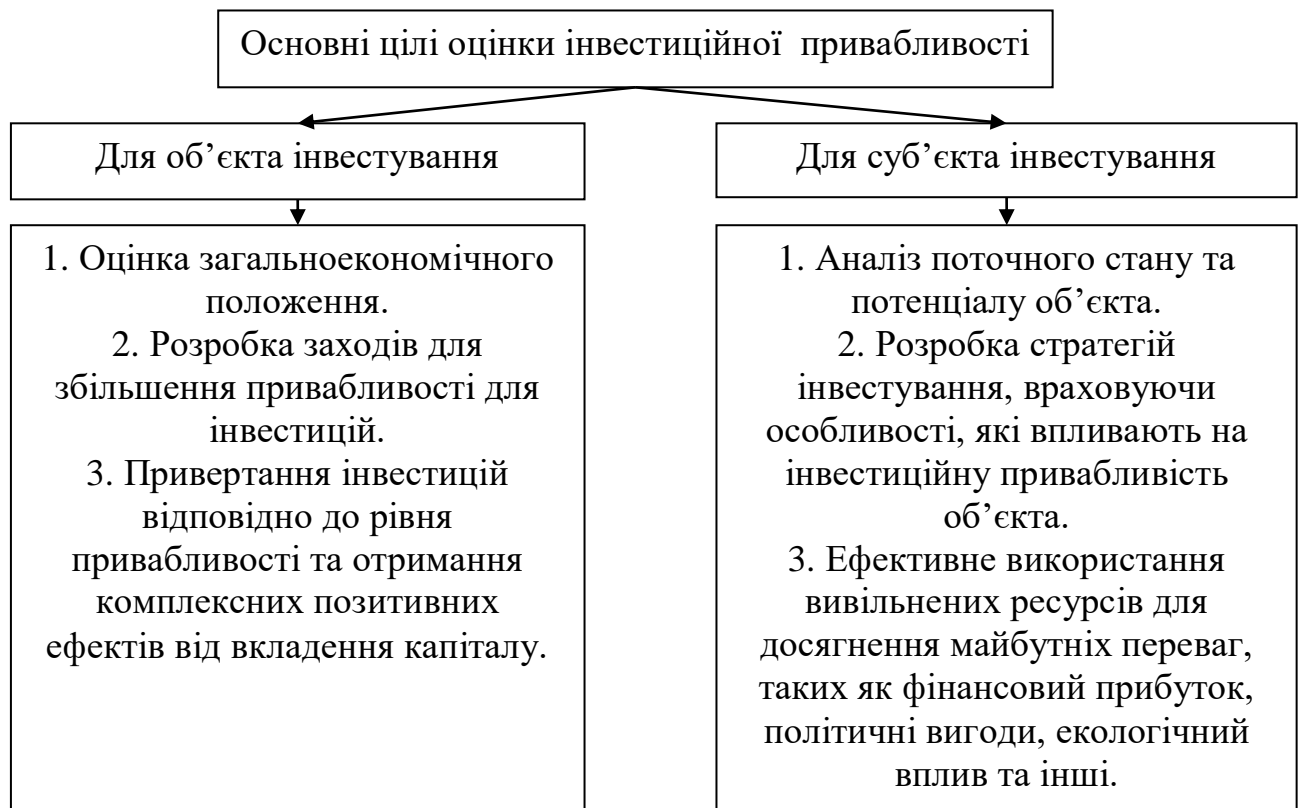

Рис. 1.2 – Цілі оцінки привабливості для інвестиційного об'єкта та суб'єкта інвестування

Наразі не існує єдиної процедури для визначення інвестиційної привабливості підприємства. Кожен інвестор вибирає метод, що відповідає його інвестиційним цілям. Різні методи оцінки інвестиційної привабливості підприємства можуть мати свої особливості, проте їх загальна мета полягає в тому, щоб визначити, чи є доцільним вкладення коштів в аналізоване підприємство. У виборі конкретного методу враховуються унікальні вимоги та стратегії інвестора, спрямовані на досягнення оптимальних результатів у контексті його інвестиційної стратегії.

І.О. Бланк наголошує на важливості визначення етапу життєвого циклу підприємства перед проведенням докладного аналізу його діяльності. Це включає ідентифікацію стадій, таких як народження, дитинство, юність, рання

зрілість, остаточна зрілість або старіння, на якому саме етапі розвитку підприємства знаходиться на поточний момент. Загальна тривалість усіх етапів життєвого циклу підприємства оцінюється приблизно в 20-25 років, після чого підприємство припиняє своє існування або переосмислюється на новій основі зі зміненим складом власників. Автор стверджує, що привабливими для інвестицій вважаються підприємства, які перебувають у стадії активного росту. Визначення етапів життєвого циклу підприємства відбувається через проведення динамічного аналізу, в рамках якого вивчаються показники, такі як зміни в обсягах виробництва, рух загальної суми активів, зміна обсягу власного капіталу та динаміка суми прибутку. Стадія “юність” та “рання зрілість” визначається найвищими темпами зростання показників протягом кількох років, тоді як стабілізація більшості цих показників характерна для стадії “остаточна зрілість”, а зменшення – для стадії “старіння” [5, с. 18].

Під час визначення етапу життєвого циклу підприємства, оцінка його інвестиційної привабливості включає проведення глибокого фінансового аналізу діяльності, з основними напрямками, які зазначені на рис. 1.3.

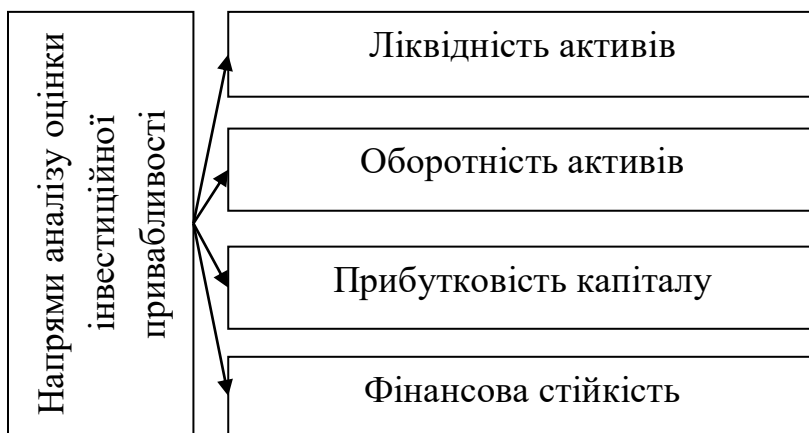

Рис. 1.3 – Основні етапи аналізу для визначення привабливості для інвестицій за методологією І. О. Бланка

Перевага цього методу полягає у тому, що аналіз господарської діяльності виявляється вкрай детальним, дозволяючи інвестору оперативно розпізнати, на якому етапі життєвого циклу перебуває підприємство, та отримати комплексну оцінку його стану. Одним із ключових чинників є

можливість оцінки фінансових ризиків, яку цей метод надає для підприємства. Одним із недоліків є відсутність чіткої шкали для оцінки рівня інвестиційної привабливості. У зв'язку з негативним інвестиційним середовищем в країні, може виникати важкість у точному визначенні етапу життєвого циклу підприємства.

Т. В. Майорова рекомендує використовувати Положення “Про порядок проведення аналізу фінансового стану підприємств, які підлягають приватизації”. Це положення було схвалено Наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України, і воно може бути використане для визначення інвестиційної привабливості підприємства [28, с. 41].

Оцінка фінансового стану підприємства виконується шляхом використання вертикального аналізу (визначення відсоткового співвідношення окремих показників до загального обсягу фінансової звітності) та горизонтального аналізу (порівняння значень відповідних показників протягом кількох періодів, аналіз їх змін і тенденцій). Головним засобом отримання даних для визначення інвестиційної привабливості відповідно до встановлених норм є бухгалтерська (фінансова) звітність підприємства за останні три календарні роки.

Відповідно до визначень Положення, інвестиційна привабливість конкретного підприємства охоплює наступні аспекти:

- загальний опис підприємства;
- оцінка технічної бази;
- аналіз асортименту виробленої продукції;
- визначення виробничої потужності;
- розташування підприємства в галузі, його позиція на ринку та рівень монопольності;
- оцінка системи управління;
- аналіз статутного капіталу, власників підприємства та ринкової ціни акцій;
- розгляд структури витрат на виробництво;

- оцінка обсягу прибутку та його використання;
- аналіз фінансового стану підприємства [35].

Цей перелік пунктів служить для повноти та комплексності оцінки привабливості підприємства для потенційних інвесторів.

Процес оцінки фінансового стану підприємства включає наступні етапи:

- оцінка стану активів підприємства та аналіз динаміки їх змін;
- аналіз фінансових результатів діяльності підприємства;
- оцінка рівня ліквідності;
- аналіз платоспроможності та фінансової стійкості;
- дослідження ділової активності;
- аналіз рентабельності [6, с. 111].

Цей комплексний підхід до оцінки фінансового стану дозволяє здійснювати глибокий аналіз різних аспектів підприємства та надає зрозумілу та повну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень та інвестицій.

Всі обчислені коефіцієнти заносяться в таблицю, після чого визначається рейтингова оцінка підприємства. Дотримання критеріального рівня кожного з коефіцієнтів призводить до визначення відповідного відсотка (питомої ваги конкретного коефіцієнта в загальній кількості показників), тоді як недосягнення оптимального значення коефіцієнта призводить до встановлення 0%. Після цього сума набраних відсотків обчислюється та призначається підприємству рейтинг відповідно до конкретної системи ранжування (табл. 1.2), при цьому максимальне можливе значення рейтингової оцінки становить 100% [43, с. 101].

Цей підхід до оцінки інвестиційної привабливості має правове забезпечення та ґрунтується на Положенні “Про порядок проведення аналізу фінансового стану підприємств, які підлягають приватизації”. Методика володіє численними перевагами, такими як етапне оцінювання інвестиційної привабливості, існування загальної рейтингової таблиці та підсумкова оцінка діяльності підприємства. Недоліками даного підходу є складність визначення підсумкової фази та недостатня оцінка рівня впливу ризиків на функціонування підприємства.

Таблиця 1.2 – Рейтингова оцінка підприємства

Оцінка	Рейтинг	Характеристика
90-100%	Високий	Висока спроможність, відмінний фінансовий стан
80-90%	Достатній	Задовільний фінансовий стан та клієнт із мінімальним ризиком
60-80%	Задовільний	Прийнятний фінансовий стан та рівень платоспроможності
40-60%	Недостатній	Надійність підприємства викликає сумніви через низький рівень фінансової стійкості. Високий рівень ризику.
0-40%	Поганий	Фінансовий стан поганий. Вкладення коштів у підприємство представляє високий ризик

Деякі вчені, зокрема О. М. Борсук [11, с. 25], Т. В. Бень [2, с. 42] та Т. В. Мацибора [30, с. 64], при оцінці інвестиційної привабливості підприємства акцентують увагу виключно на аналізі інвестиційного проєкту, який інвестор планує реалізувати. Для економічного обґрунтування реалізації інвестиційного проєкту проводяться розрахунки, включаючи зменшену вартість вкладеного капіталу, чисту теперішню вартість дисконту та внутрішню норму прибутку на інвестиції, що визначає період окупності проєкту. Ці фінансові показники дозволяють здійснити комплексний аналіз вигідності та ефективності інвестиційної діяльності, а також допомагають у визначенні оптимальної стратегії реалізації проєкту.

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства базується на системному підході, що ґрунтується на взаємодії та єдності великої кількості критеріїв для прийняття інвестиційних рішень. Ці критерії представлені у вигляді функції, яку можна знайти у таблиці 1.3. Цей підхід дозволяє враховувати різноманітні аспекти та чинники при аналізі інвестиційної привабливості та сприяє більш об'єктивному прийняттю рішень щодо інвестування.

Таблиця 1.3 – Функція визначення оцінки інвестиційної привабливості за системним підходом

Функція	Символ критерію	Пояснення критерію
$I = f(B, \Gamma, O, \Pi, P, \Phi P, T, \Phi)$	B	виробничий потенціал
	Γ	географічне розташування
	O	організаційний рівень
	Π	політично-правова ситуація
	P	ресурсний потенціал
	ΦP	рівень впливу чинників ризику
	T	технічний стан
	Φ	фінансово-економічний стан

Більшість застосувань цієї методики відбувається переважно на теоретичному рівні, оскільки автор не визначив конкретні показники, які відображають рівень виконання або забезпеченості кожного з наведених у таблиці критеріїв. Цей недолік у методиці може ускладнювати її конкретизацію та застосування на практиці, оскільки відсутність чітких показників може утруднити об'єктивну оцінку інвестиційної привабливості підприємства. Інвестор проводить аналіз інвестиційної діяльності підприємства, враховуючи різноманітні чинники, що виявляється позитивним аспектом даного методу. Цей підхід дозволяє оцінити ефективність інвестицій на основі різноманітних критеріїв та аспектів діяльності підприємства.

Відповідно до “Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій”, яку схвалило Агентство з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій, інтегральна оцінка інвестиційної привабливості представляє собою показник, який враховує значення інших показників, виправлених відповідно до їхньої вагомості та інших чинників. Ця методика дозволяє об'єднати в єдиному показнику різноманітні чинники, що відрізняються за назвою, одиницями виміру,

важливістю та іншими характеристиками. Систематизація процесу оцінки конкретної інвестиційної пропозиції спрощує його та іноді є єдиною можливістю для проведення цього процесу та формування об'єктивних заключних висновків.

Інтегральні показники оцінки інвестиційної привабливості підприємства враховують стан майна, фінансову стійкість, прибутковість, ділову активність, ліквідність активів, а також ринкову активність інвестованого об'єкта. Для уточнення та обчислення цих загальних показників використовуються підбір часткових показників. Усі ці показники визначаються за річний період [6].

Цей метод має перевагу в тому, що на кожному етапі розрахунку як окремі інтегральні показники, так і загальний інтегральний показник детально і чітко описуються. Такий підхід надає високу ступінь деталізації та ясності в оцінці інвестиційної привабливості. Недоліком цього підходу є значна кількість обчислюваних коефіцієнтів та часткових показників, а також обмеженість у врахуванні потенційних перспектив для майбутнього розвитку підприємства.

Результати проведених досліджень підтверджують, що для того, щоб методика оцінки інвестиційної привабливості була корисною для потенційного інвестора, вона повинна відповідати конкретним принципам, зокрема:

- багаторівневність – оцінка повинна враховувати різні рівні інвестиційної привабливості, включаючи країну, галузь та регіон, оскільки ці чинники мають визначальний вплив на привабливість підприємства для інвесторів;

- доступ до інформації є ключовим елементом методики, що ґрунтується на статистичних показниках, оприлюднених у річних звітах та на основі обов'язкової публічної звітності підприємства;

- комплексність передбачає врахування не лише фінансового стану підприємства, але й його економічного потенціалу, рівня ризику та інших аспектів як з точки зору держави, так і в контексті галузі та регіону;

- об'єктивність передбачає використання реальних досягнень, а не суб'єктивних припущень, при зборі даних для розрахунку показників інвестиційної привабливості;

- простота означає, що розрахунки та порівняльний аналіз виконуються легко, а отриманий кінцевий результат є зрозумілим;

- необтяжливість передбачає використання обґрунтованої кількості показників, які взаємодіють для відображення різноманітних аспектів інвестиційної привабливості, таких як економічний потенціал, фінансове становище, рівень ризику і інші.

Вивчення методологій оцінки інвестиційної привабливості підтверджує, що більшість науковців рекомендують використовувати методи, які базуються на аналізі фінансового стану підприємства, зокрема на показниках фінансової звітності.

Застосування цих методів можна пояснити тим, що інформація про фінансовий звіт стає більш доступною, що дозволяє проводити оцінку динаміки ключових показників фінансового стану підприємства, таких як ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність та рентабельність. Перевага цих методів полягає у тому, що для їх застосування не потрібна експертна участь або збір додаткової інформації, яка не включена до фінансової звітності підприємства.

Отже, при розгляді інвестиційної привабливості підприємств можна зазначити, що на сучасному етапі серед різних методів оцінки немає такого, який ідеально враховував би усі потреби інвесторів. Специфікою вітчизняних методів є те, що вони лише обмежено відображають фінансовий стан підприємств і не в повній мірі відображають їх інвестиційну привабливість. Сучасні підходи до оцінки інвестиційної привабливості є не вдосконаленими і вимагають подальшого розвитку, а також адаптації до нових методів і практичної реалізації.

1.3 Інформаційне забезпечення оцінки інвестиційної привабливості виробництва

Система інформаційного забезпечення в першу чергу гарантує ефективність процесів оцінки та аналізу інвестиційної привабливості

підприємства. Це стосується як потенційних інвесторів, так і оптимізації функціонування самого підприємства. Ефективність цього процесу в значній мірі залежить від якості і функціональності системи інформаційного забезпечення підприємства. Створення системи інформаційного забезпечення забезпечує обґрунтування альтернативних рішень та виконання на цій основі постійного відбору та моніторингу необхідних інформаційних показників. Це важливий крок для аналізу, прогнозування та прийняття рішень з оперативного управління всіма аспектами інвестиційної привабливості підприємства.

Оцінка інвестиційної привабливості та ефективності інвестиційної діяльності підприємства внутрішніми користувачами є більш достовірною, оскільки вона ґрунтується на розрахунках, заснованих на показниках управлінської звітності. У порівнянні з цим, проведення такої оцінки зовнішніми зацікавленими сторонами стає відчутно більш складним завданням, оскільки вони зазнають обмежень у доступі до конфіденційної інформації, і мають обмежений доступ лише до показників, які оприлюднені у фінансовій звітності підприємств.

У наукових дослідженнях існують різноманітні підходи до розкриття сутності інформаційного забезпечення, пов'язаного з оцінкою інвестиційної привабливості підприємства.

Верба В. А. визначає інформаційне забезпечення оцінки інвестиційної привабливості як комплекс інформаційних ресурсів, технічних засобів та програмного забезпечення, які використовують учасники інвестиційної діяльності для отримання, обробки, зберігання та передавання інформації, що відображає різні аспекти інвестиційної привабливості [10, с146].

Докієнко Л. М. вважає, що основним аспектом інформаційного забезпечення оцінки інвестиційної привабливості підприємств є створення якісної інформаційної системи для обліку, яка охоплює бухгалтерський та управлінський облік, а також ефективну організацію облікової інформації. Він характеризує інформаційне забезпечення оцінки інвестиційної привабливості підприємства як процес, що базується на наявності інформаційної культури і

відсутності інформаційної асиметрії, спрямований на прийняття управлінських рішень та ефективно управління інвестиційними процесами [15, с. 29].

А. В. Щербак спрощує концепцію, вказуючи, що інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності є частиною загальної інформаційної системи підприємства. Ця система функціонує як мережа обміну даними за допомогою комунікацій. Погіршення якості цієї обмінної мережі може призвести до помилок та проблем у роботі підприємства. Тому важливо, щоб підприємства розуміли причини викривлень інформаційних даних, їх наслідки і застосовували методи для усунення таких проблем. Також важливо приділяти увагу принципам побудови інформаційно-комунікаційної системи для забезпечення ефективного обміну інформацією у підприємстві [53, с. 105].

Отже, система інформаційного забезпечення для аналізу інвестиційної привабливості підприємства є функціональним комплексом. Вона здійснює процес постійного цільового відбору відповідних інформаційних показників, необхідних для проведення аналізу, прогнозування та прийняття оперативних управлінських рішень із управління інвестиційною привабливістю підприємства. Ця система також включає в себе обробку цих даних, використовуючи сучасні методологічні засоби та програмне забезпечення.

На основі різних визначень сутності інформаційного забезпечення для аналізу інвестиційної привабливості підприємств можна виділити різні її компоненти, а саме:

- інформаційні ресурси, інформаційні технології, технічні засоби та програмне забезпечення;
- інформаційні ресурси, програмне та апаратне забезпечення, організаційно-нормативні документи та інформаційна інфраструктура, які забезпечують збирання, обробку, зберігання, розповсюдження, пошук і передачу інформації;
- інформаційний фонд, інформаційні ресурси, інформаційна база, інформаційні потоки;
- інформаційні бази даних, які включають у себе: фінансово-економічну й аудиторську, управлінську, податкову і нормативно-правову бази даних;

- інформаційний процес, методи аналізу інформації, інформаційна культура, технічне забезпечення;

- сектор інформаційно-комунікаційних технологій, що включає технічні засоби та програмне забезпечення, та сектор інформаційно-аналітичної діяльності, який охоплює інформаційні ресурси у будь-якому вигляді;

- усі види повідомлень (усні, письмові, графічні, на магнітних носіях), що перебувають у відповідних відносинах та розміщуються в системі, яка є прийнятною для здійснення процесів інвестування.

Отже, система інформаційного забезпечення для аналізу інвестиційної привабливості підприємства може включати:

- інформаційну базу, яка включає звіти та управлінську інформацію (внутрішню і зовнішню) про діяльність підприємства;

- методологічне забезпечення, яке включає методології та прийоми для аналізу інвестиційної привабливості підприємства;

- програмне забезпечення – інтегрована інформаційна система для аналізу та управління інвестиційною привабливістю підприємства, що ґрунтується на використанні автоматизованих інформаційних систем і сучасного програмного забезпечення.

Ключовим компонентом системи інформаційного забезпечення для аналізу інвестиційної привабливості підприємства є наявність фінансової звітності, управлінського обліку та зовнішньої інформації, що описує зовнішнє середовище функціонування підприємства (галузь, регіон, ринкове середовище тощо), іншими словами, інформаційної бази.

Фінансова звітність повинна точно відображати фінансовий стан, ефективність діяльності та грошові потоки підприємства, надаючи користувачам значущу інформацію для прийняття економічних рішень. Крім того, у фінансовій звітності відображаються результати управлінських рішень та ефективного використання ресурсів, що були покладені на управлінський персонал підприємства.

Фінансова звітність надає комплексну інформацію про підприємство, включаючи дані про активи, зобов'язання, власний капітал, доходи та витрати,

прибутки та збитки, внески та виплати власникам відповідно до їхніх повноважень. Така інформація, спільно з додатковими відомостями у примітках, допомагає користувачам фінансової звітності прогнозувати майбутні грошові потоки підприємства, включаючи їхній часовий характер та ймовірність виникнення.

Щоб забезпечити правильний вибір початкової інформації, джерел та показників, що формуються під час аналізу інвестиційної привабливості підприємства, інформаційна база має виконувати відповідні завдання.

Пропонується розробити її за такими основними напрямками:

- внесення коригувань до показників у розширеній та модифікованій інформаційній базі, враховуючи чинники інфляції і ризику, з метою підвищення достовірності та інформативності цієї бази;

- модифікація розширеної системи управлінської інформації спрямована на створення та застосування комплексних моделей для аналізу інвестиційної привабливості підприємства;

- розширення системи управлінської інформації, яка базується на існуючих формах статистичної фінансової звітності, за допомогою додаткових інформаційних показників. Це дозволить оцінити інвестиційну привабливість за рахунок розрахунку всіх груп часткових та інтегральних показників [20].

Таким чином, забезпечення необхідною інформацією становить важливий етап та обов'язкову передумову для організації та проведення оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Це впливає з того, що ефективність аналітичного дослідження, його об'єктивність та результативність тісно пов'язані із складом, змістом та якістю вихідних даних. Ключовим компонентом системи інформаційного забезпечення для аналізу інвестиційної привабливості підприємства є наявність фінансової звітності, управлінської облікової інформації та зовнішніх даних, які описують зовнішнє середовище функціонування підприємства (галузь, регіон, ринкове оточення і т.д.).

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1 Аналіз фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств

Львівська область, розташована на заході України, відіграє ключову роль у розвитку різних сфер. Її значення визначається як економічними досягненнями, так і культурним спадщиною. Ця область служить важливим центром економічної активності, а також приваблює туристів своєю багатозаровою історією та культурними подіями.

Львівська область, яка входить в історико-культурний регіон Східна Галичина, є не лише економічним, але й культурним і науковим центром. Завдяки своїм унікальним пам'ятникам архітектури, музеям і традиціям, область привертає численних відвідувачів і стає популярним напрямком туризму.

Львівська область також входить в склад Карпатського єврорегіону, що сприяє регіональному співробітництву та обміну досвідом між країнами Центральної та Східної Європи. Це сприяє розвитку наукових і культурних ініціатив, що робить Львівську область ще більш важливим гравцем на мапі сучасної України.

Площа Львівської області становить 21,832 тис. км², що складає 3,6% загальної площі території України. За площею ця область розташовується на 17-му місці серед інших областей країни. Її просторові розміри вказують на велику територіальну важливість та внесок українського заходу в загальну географічну картину країни.

Клімат Львівської області свідчить про його помірно континентальний та вологий характер. Зими характеризуються м'якістю та наявністю відлиг, весна волога, літа теплі, а осінь тепла і суха.

У січні середня температура становить приблизно $-5\text{ }^{\circ}\text{C}$, що свідчить про помірно холодний період із зимовими умовами. У липні температура коливається від $+12\text{ }^{\circ}\text{C}$ в гірських районах до $+18\text{ }^{\circ}\text{C}$ у центральних районах області, що характеризується теплим літнім періодом.

Щодо опадів, річна сума коливається від 600 мм на рівнинній місцевості до 1000 мм у гірських районах. Це свідчить про вологий клімат, що може впливати на різноманіття рослинності та визначати агрокліматичні умови для розвитку різних галузей господарства в області.

Рослинництво в Львівській області відіграє важливу роль і є однією з ключових галузей господарства. Тут успішно вирощуються різноманітні сільськогосподарські культури, що включають зернові, олійні культури, цукрові буряки, картоплю та інші.

Область спеціалізується на вирощуванні зернових культур, що визначається сприятливим кліматом та родючими ґрунтами. Олійні культури також мають своє місце в аграрному комплексі області, сприяючи виробництву олії та інших продуктів.

Важливим елементом сільськогосподарського виробництва є вирощування цукрових буряків, яке відіграє значущу роль в цукровій промисловості. Картопля, яка також вирощується в області, становить важливий компонент раціону харчування та є важливим сільськогосподарським культурним продуктом.

Такий різноманітний спектр сільськогосподарських культур в Львівській області свідчить про її аграрний потенціал та важливий внесок у виробництво продовольства на регіональному та національному рівнях.

У році 2022 виробництво рослинництва в Львівській області склало майже три чверті від загального обсягу сільськогосподарської продукції, конкретно 73,4% (рис. 2.1). Цей високий відсоток свідчить про значущий внесок рослинництва у загальну структуру виробництва сільськогосподарства в даній області.

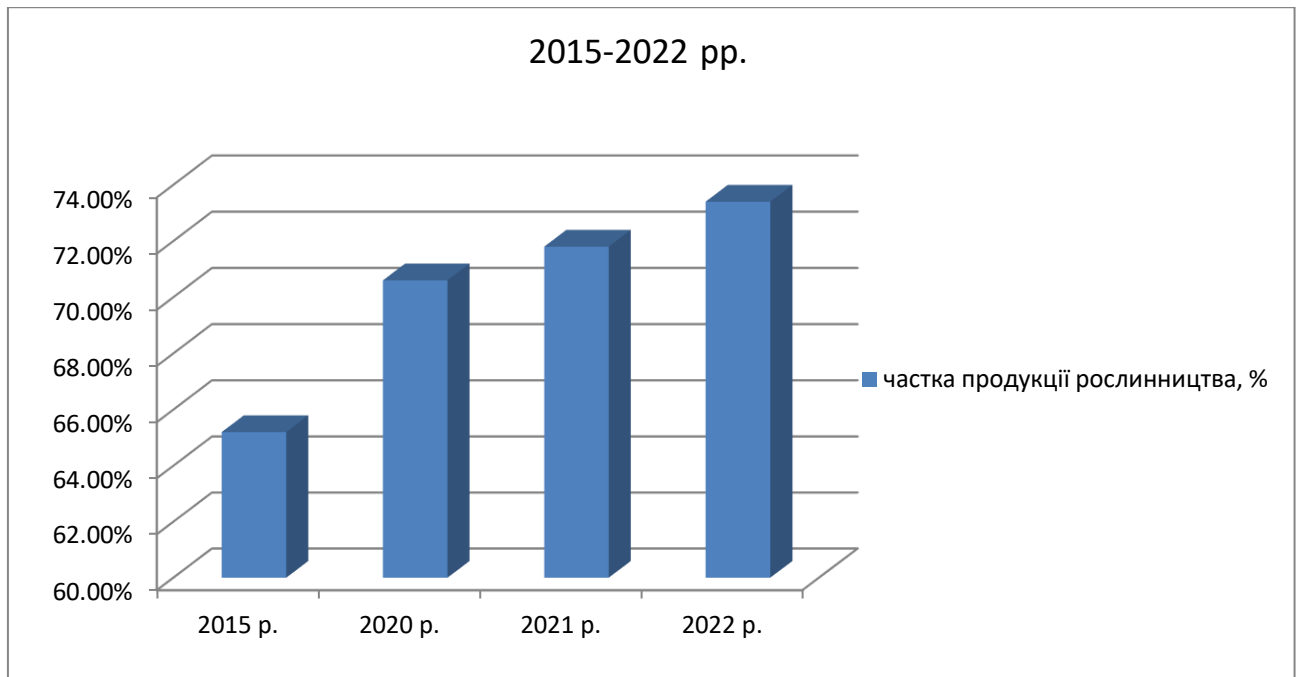

Рис. 2.1 – Частка продукції рослинництва, %

У таблиці 2.1 наведено дані про обсяги виробництва основних сільськогосподарських культур, які вирощуються на підприємствах Львівської області.

Таблиця 2.1 – Виробництво продукції рослинництва підприємствами Львівської області за 2020-2022 рр., тис. ц

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2020 р., %
1	2	3	4	5
Гречка	27,7	36,9	73,9	2,7 р.
Зернобобові культури	59,3	61,4	66,4	112,0
Зернові та зернобобові культури	16074,2	18278,6	19045,5	118,5
Картопля	16011,3	16813,6	18309,5	114,4
Кормові коренеплоди	3202,2	2862,7	2752,9	86,0
Кукурудза	5846,4	7550,0	7535,4	128,9
Кукурудза кормова	749,2	592,0	513,4	68,5
Овес	334,6	340,0	340,0	101,6

продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5
Овочеві культури	8066,7	8291,8	8474,4	105,1
Плоди та ягоди	1405,3	1309,3	1424,0	101,3
Пшениця	7845,4	8243,8	9117,8	116,2
Ріпак і кольза	1721,2	1773,6	1766,8	102,7
Соняшник	847,9	1017,2	1088,3	128,4
Соя	2289,7	2637,9	2898,6	126,6
Цукровий буряк	7230,9	8484,7	11092,1	153,4
Ячмінь	1767,6	1834,9	1784,3	100,9

За інформацією, поданою у таблиці 2.1, слід відзначити, що у 2022 році виробництво пшениці у Львівській області зросло на 16,2% у порівнянні з 2020 роком. Одночасно обсяг виробництва кукурудзи на зерно показав збільшення на 28,9%, цукрового буряка – на 53,4%, соняшника – на 28,4%, сої – зазнало зменшення на 26,6%, а виробництво картоплі зросло на 14,4%. Крім того, відзначається зменшення виробництва кормових коренеплодів та кукурудзи кормової.

За такими тенденціями можна зробити висновок, що підприємства Львівської області в останні роки акцентують свою увагу на вирощуванні цукрового буряка, кукурудзи на зерно, соняшника та сої, що свідчить про стратегічний підхід до вибору сільськогосподарських культур і може відобразити відповідь на ринкові тенденції та попит.

Тваринництво також займає важливе місце серед галузей сільського господарства в Львівській області. Регіон спеціалізується у вирощуванні великої рогатої худоби, свиней та птиці. Молочне та м'ясне виробництво виступають як ключові напрямки сільськогосподарської діяльності в даному регіоні.

Підприємства Львівської області активно займаються розвитком та удосконаленням тваринництва, спрямовуючи свої зусилля на виробництво

високоякісних молочних та м'ясних продуктів. Велика рогата худоба, свині та птиця становлять не лише економічне значення для області, але й важливий елемент забезпечення населення якісними продуктами харчування. Таким чином, тваринництво відіграє суттєву роль у структурі сільського господарства Львівської області, сприяючи її економічному та соціальному розвитку.

У річному обсязі сільського господарства протягом 2022 року частка продукції тваринництва становила 26,6%, як вказано на рисунку 2.2. Це вказує на вагому роль тваринництва у загальній структурі сільськогосподарського виробництва в Львівській області.

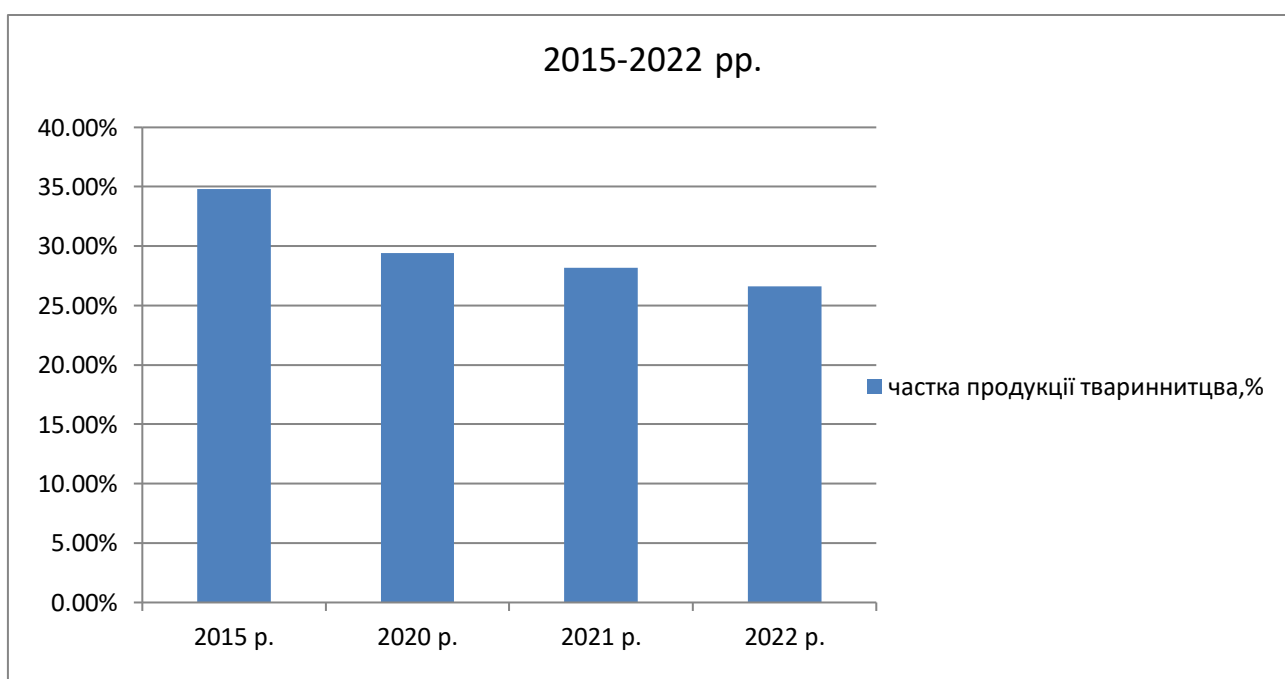

Рис. 2.2 – Частка продукції тваринництва, %

У таблиці 2.2 подано інформацію щодо змін обсягів виробництва ключових видів продукції тваринництва на підприємствах Львівської області за 2020-2022 рр.

Аналізуючи дані з таблиці 2.2, можна відзначити, що протягом розглянутого періоду обсяги виробництва м'яса у живій вазі показали збільшення на 11,8%, виробництва яєць – на 3,0%, та виробництва меду – на 1,0%. У той же час обсяги виробництва молока зазнали зменшення на 11,6%, а виробництва вовни – на 26,3%. Ці показники відображають динаміку

виробництва різних видів продукції тваринництва в Львівській області, дозволяючи визначити тенденції та потенційні аспекти розвитку цієї галузі.

Таблиця 2.2 – Виробництво основних видів продукції тваринництва підприємствами Львівської області за 2020-2022 рр.

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2020 р., %
Вирощування сільськогосподарських тварин (у живій вазі), тис. т	186,6	193,6	210,9	113,0
Вовна, т	19	18	14	73,7
М'ясо усіх видів у забійній масі, тис. т	130,0	129,1	147,3	113,3
Мед, т	1015	1013	1025	101,0
Молоко, тис. т	480,9	460,1	425,3	88,4
Реалізація на забій сільськогосподарських тварин у живій масі, тис. т	182,1	180,2	203,5	111,8
Яйця, млн. шт.	581,1	579,2	598,8	103,0

У Львівській області підтримка розвитку сільського господарства здійснюється шляхом впровадження комплексу заходів, спрямованих на покращення інфраструктури, використання передових технологій та впровадження програм підтримки аграрних виробників. Це включає в себе інфраструктурні проекти, спрямовані на поліпшення доріг, забезпечення доступу до ринків та зручні умови для перевезення сільськогосподарської продукції.

Впровадження сучасних технологій виробництва, таких як сільськогосподарські машини та обладнання, системи автоматизації та цифрові технології, сприяє підвищенню ефективності та якості сільськогосподарської

продукції. Це може включати в себе застосування сучасних методів обробітку ґрунту, удосконалення систем поливу та впровадження агротехнічних інновацій.

Програми підтримки аграрних виробників включають в себе фінансову допомогу, навчання та консультації, спрямовані на підвищення кваліфікації фермерів і покращення їхнього управління господарством. Ці заходи сприяють стійкому розвитку сільського господарства в регіоні, забезпечуючи аграрним виробникам необхідні ресурси та інструменти для досягнення високих результатів.

2.2 Аналіз інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств

Для зміцнення своєї конкурентоспроможності та поліпшення ефективності функціонування підприємства необхідно вкладати кошти в інвестиційні проекти. У виробничому секторі це переважно включає в себе оновлення виробничих потужностей. Наразі вибір оптимальних об'єктів для інвестування лишається завданням, оскільки потрібно знайти ті, які гарантують максимальну ефективність використання вкладеного капіталу. Отже, інвестору необхідно провести всебічну оцінку можливих напрямків вкладення коштів, щоб належним чином розуміти перспективи здобутку вигід від таких інвестицій.

Для оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств Львівської області, ми проведемо аналіз чинників, які впливають на їх діяльність, як внутрішні, так і зовнішні. Нижче наведено аналіз кількісних і якісних характеристик сільськогосподарських підприємств. Кожному з критеріїв надається відповідна оцінка, яка в кінцевому підсумку формує загальний показник інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств.

Оцінка фінансового стану підприємства є одним із ключових етапів в оцінці його привабливості для інвестицій. Цей процес дозволяє виявити

можливості підвищення ефективності функціонування підприємств за допомогою раціональної фінансової політики. Отже, можна зазначити, що основним методом оцінки інвестиційної привабливості підприємства є аналіз його фінансового стану, який включає наступні етапи:

- оцінка майнового стану підприємства;
- оцінка рівня ліквідності;
- аналіз фінансової стійкості або платоспроможності;
- аналіз ділової активності;
- оцінка рентабельності.

Оцінка майнового стану підприємства є важливим етапом аналізу його фінансового стану. Цей процес дозволяє визначити вартість активів та зобов'язань компанії, що, в свою чергу, може бути корисним при прийнятті рішень щодо управління підприємством, залученням інвестицій, фінансового планування та стратегічного розвитку (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Аналіз майнового стану сільськогосподарських підприємств Львівської області

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	нормативне значення
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,065	0,072	0,075	зменшення
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,052	0,017	0,033	збільшення
	Абсолютні показники		Відносні показники	
	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,007	0,003	10,769	4,167
Коефіцієнт оновлення основних засобів	-0,035	0,016	-67,308	94,118

Майновий стан сільськогосподарських підприємств Львівської області незадовільний. Погіршення стану матеріально-технічної бази підприємства вказується за допомогою коефіцієнта зносу основних засобів. Інтенсивне використання, що призводить до швидкої амортизації, може спричинити передчасний знос, додаткові витрати на ремонти, скорочення терміну служби основних засобів і, у кінцевому підсумку, призвести до їхньої ліквідації.

В результаті несвоєчасного виконання робіт або порушення технології виробництва виникають ситуації, що призводять до збільшення втрат продукції. Надлишкова кількість основних засобів також небажана, оскільки це веде до додаткових витрат на їх зберігання та підтримання в робочому стані. Коефіцієнт оновлення основних засобів вказує на зниження сумарної вартості нових введених активів.

Аналіз майнового стану дозволяє керівництву та інвесторам зрозуміти, як ефективно використовуються ресурси підприємства для досягнення її фінансових цілей. Крім того, він може слугувати підставою для прийняття стратегічних рішень та корекції фінансової політики.

Тепер оцінимо можливість сільськогосподарських підприємств Львівської області виконати свої поточні зобов'язання (табл. 2.4). Ліквідність визначає, наскільки ефективно підприємство може конвертувати свої активи в готівку або еквіваленти готівки для задоволення поточних зобов'язань.

Можна зазначити, що лише коефіцієнт покриття відзначається задовільними показниками, і цей показник щорічно зростає, свідчаючи про те, що поточні активи надійно компенсують короткострокові зобов'язання. Коефіцієнт швидкої ліквідності вказує на те, що підприємства не можуть ефективно виплатити свої короткострокові зобов'язання шляхом використання високоліквідних активів вчасно. Коефіцієнт абсолютної ліквідності вказує на те, що частка боргів підприємств, яку можна негайно погасити, зменшується.

Таблиця 2.4 – Аналіз ліквідності сільськогосподарських підприємств Львівської області

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	нормативне значення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,016	0,008	0,002	>0, збільшення
Коефіцієнт покриття чи поточної ліквідності	1,16	1,27	1,31	>1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,31	0,12	0,14	0,6-0,8
	Абсолютні показники		Відносні показники	
	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	-0,008	-0,006	-50,000	-75,000
Коефіцієнт покриття чи поточної ліквідності	0,11	0,04	9,482	3,150
Коефіцієнт швидкої ліквідності	-0,19	0,02	-61,290	16,667

Аналіз ліквідності важливо проводити регулярно, оскільки він дозволяє підприємствам вчасно виявляти можливі ризики недостатньої ліквідності та вживати заходи для їх вирішення. Окрім того, розгляд аналізу ліквідності в контексті інших фінансових показників допомагає отримати повніше уявлення про фінансовий стан підприємств.

Далі проведемо оцінку рівня фінансової стійкості та ступеня незалежності підприємств від зовнішніх джерел фінансування (табл. 2.5). Аналіз платоспроможності, також відомий як аналіз фінансової стійкості, визначає здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання та уникати фінансових труднощів.

Таблиця 2.5 – Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості)
сільськогосподарських підприємств Львівської області

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	нормативне значення
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,14	0,22	0,24	>0,1
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,035	0,14	0,23	>0, збільшення
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	0,82	0,68	0,59	>0,5
Коефіцієнт фінансування	0,24	0,50	0,74	<1, зменшення
	Абсолютні показники		Відносні показники	
	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,08	0,02	57,143	9,090
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,105	0,09	300,000	64,286
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	-0,14	-0,09	-17,073	-13,235
Коефіцієнт фінансування	0,26	0,24	108,333	48,000

Коефіцієнт платоспроможності (або автономії) сільськогосподарських підприємств вказує на те, що відсоткова частка власного капіталу зменшується, що свідчить про погіршення рівня незалежності підприємств. Коефіцієнт

фінансування знаходиться у прийнятних межах, але спостерігається тенденція до збільшення рівня залежності підприємств від залучених ресурсів. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами вказує на те, що рівень забезпеченості підприємств власними оборотними засобами щорічно збільшується, що свідчить про позитивну динаміку. Коефіцієнт маневреності власного капіталу позначається позитивним значенням, що свідчить про наявність достатньо власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних.

Аналіз платоспроможності важливий для інвесторів, кредиторів та управління підприємства, оскільки він дозволяє передбачити можливі ризики та вживати заходів для забезпечення стабільності фінансів.

Далі аналізуємо продуктивність основної діяльності сільськогосподарських підприємств Львівської області, фокусуючись на швидкості обороту їх фінансових ресурсів (табл. 2.6). Аналіз ділової активності включає в себе оцінку ефективності використання активів та оптимізацію операційного процесу підприємства.

Таблиця 2.6 – Аналіз ділової активності сільськогосподарських підприємств Львівської області

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	нормативне значення
1	2	3	4	5
Коефіцієнт оборотності активів	1,0	1,16	1,27	збільшення
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,14	1,61	2,05	збільшення
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	15,7	13,8	27,5	збільшення
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	8,4	6,0	4,4	збільшення

продовження табл. 2.6

1	2	3	4	5
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	8,2	4,2	3,0	збільшення
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	1,15	1,61	2,33	збільшення
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	23,2	26,4	13,2	зменшення
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	43,5	61,1	83,8	зменшення
	Абсолютні показники		Відносні показники	
	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
Коефіцієнт оборотності активів	0,16	0,11	16,000	9,483
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,47	0,44	41,228	27,329
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	-1,9	13,7	-12,102	99,275
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-2,4	-1,6	-28,571	-26,667
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	-4,0	-1,2	-48,780	-28,571
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	0,46	0,72	40,000	44,720

продовження табл. 2.6

1	2	3	4	5
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	3,2	-13,2	13,793	-50,000
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	17,6	22,7	40,459	36,661

Коефіцієнт оборотності активів у сільськогосподарських підприємствах свідчить про ефективне використання наявних ресурсів, а його зростання рік від року вказує на поступове покращення цієї ефективності. Коефіцієнт оборотності заборгованості вказує на те, що від'ємне значення вказує на зниження ефективності обороту кредиторської заборгованості (повільніше погашення зобов'язань), тоді як позитивне значення свідчить про підвищену швидкість обороту дебіторської заборгованості (швидше збирання коштів від клієнтів). Отже, термін погашення зобов'язань перед кредиторами зростає, а строк оплати від клієнтів скорочується. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів свідчить про сповільнення швидкості обігу товарно-матеріальних резервів у сільськогосподарських підприємствах Львівської області, що вважається негативним явищем. Однак, сільськогосподарські підприємства ефективно використовують свої основні засоби, як вказує зростання фондівіддачі щорічно. Щодо власного капіталу, то також можна відзначити його ефективне використання у досліджуваних господарствах.

Аналіз ділової активності допомагає визначити ефективність операційного процесу підприємства, ідентифікувати можливість оптимізації та покращення фінансової продуктивності.

Далі в процесі оцінки діяльності сільськогосподарських підприємств важливим етапом є аналіз рентабельності, що вказує на ефективність і раціональність вкладення коштів та їхнього використання (табл. 2.7). Аналіз

рентабельності – це процес оцінки ефективності фінансової діяльності підприємства, який визначає, наскільки успішно організація вдається генерувати прибуток від своїх операцій та використання ресурсів. Цей аналіз включає різні види рентабельності, такі як валова, чиста, операційна рентабельність тощо, щоб надати повну картину рентабельності підприємства. Результати аналізу рентабельності допомагають керівництву приймати рішення щодо оптимізації бізнес-процесів, фінансового управління та стратегічного планування.

Таблиця 2.7 – Аналіз рентабельності сільськогосподарських підприємств Львівської області

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	нормативне значення
Коефіцієнт рентабельності активів	0,016	0,017	0,016	>0, збільшення
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,018	0,023	0,025	>0, збільшення
Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,016	0,015	0,013	>0, збільшення
	Абсолютні показники		Відносні показники	
	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
Коефіцієнт рентабельності активів	0,001	-0,001	6,250	-5,882
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,005	0,002	27,778	8,696
Коефіцієнт рентабельності діяльності	-0,001	-0,002	-6,250	-13,333

Ефективність використання активів сільськогосподарських підприємств Львівської області вказує на стабільно високий рівень коефіцієнта

рентабельності активів у підприємствах. Рентабельність власного капіталу вказує на те, що ефективність вкладення коштів в дані підприємства поступово зростає. Коефіцієнт рентабельності діяльності вказує на те, що спостерігається зменшення, що свідчить про погіршення ефективності господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.

Таким чином, аналіз фінансового стану сільськогосподарських підприємств можна оцінити як задовільний. Аналіз майнового стану вказує на те, що стан матеріально-технічної бази підприємств погіршилася внаслідок її надто інтенсивного використання. Аналіз ліквідності підтвердив, що поточні активи покривають короткострокові зобов'язання, але одночасно вказує на труднощі підприємств у своєчасному погашенні короткострокових зобов'язань за допомогою високоліквідних активів. Збільшення фінансової стійкості свідчить про тенденцію підприємства до збільшення залежності від залучених фінансових ресурсів. Аналіз ділової активності сільськогосподарських підприємств вказує на тенденцію до підвищення ефективності використання наявних ресурсів, основних засобів та капіталу, проте спостерігається зменшення швидкості обороту товарно-матеріальних запасів. Оцінка рентабельності вказує на те, що сільськогосподарські підприємства ефективно використовують свої активи, проте в цілому ефективність їх господарської діяльності погіршується.

Зведемо кількісну оцінку чинників сільськогосподарських підприємств у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Оцінка кількісних чинників сільськогосподарських підприємств Львівської області

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.
1	2	3	4
Коефіцієнт зносу основних засобів	0	0	0
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0	0	0
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1	1	1

продовження табл. 2.8

1	2	3	4
Коефіцієнт покриття чи поточної ліквідності	1	1	1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0	0	0
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	1	1	1
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1	1	1
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	1	1	1
Коефіцієнт фінансування	1	1	1
Коефіцієнт оборотності активів	1	1	1
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1	1	1
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0	0	1
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0	0	0
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	0	0	0
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	1	1	1
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	0	0	1
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	0	0	0
Коефіцієнт рентабельності активів	1	1	1
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	1	1	1
Коефіцієнт рентабельності діяльності	1	1	1
Разом	12	12	14

Видно, що оцінка фінансово-економічного стану сільськогосподарських підприємств покращилася, збільшивши свої показники з 12 балів у 2020 році до 14 балів у 2022 році.

Далі проведемо якісну оцінку чинників для сільськогосподарських підприємств Львівської області (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 – Оцінка якісних чинників зовнішнього середовища сільськогосподарських підприємств Львівської області

Параметри роботи підприємств	Значення чинника	Бал	Бал сільськогосподарських підприємств
1	2	3	4
Термін позиціонування підприємства на ринку	> 50 р.	5	4
	20-50 р.	4	
	10-20 р.	3	
	5-10 р.	2	
	< 5 р.	1	
Ступінь конкуренції на ринках збуту	частка від загальних обсягів реалізації становить:		4
	80-100%	5	
	50-80%	4	
	20-50%	3	
	5-20%	2	
	< 5%	1	
Можливість виходу на нові ринки збуту	мінімальний капітал для виходу;	5	5
	термін окупності витрат до 6 місяців;	4	
	термін окупності від 6 місяців до 1 року;	3	
	термін окупності понад 1 рік;	2	

продовження табл. 2.9

1	2	3	4
	відсутність можливості виходу на нові ринки.	1	
Період взаємодії з бізнес-партнерами	більшість зв'язків підтримується: > 10 р. < 10 р. < 1 р.	5 4-2 1	3
Належність підприємства до певної галузі	стратегічно важлива в масштабах держави, унікальна галузь; галузь не належить до стратегічних чи унікальних	5 4-1	5
Регіональний інвестиційний клімат	регіон привабливий за всіма критеріями; середній ступінь привабливості; задовільний рівень привабливості; низький рівень привабливості; регіон не вважається привабливим.	5 4 3 2 1	4
Інвестиційний клімат країни	країна має привабливість за всіма критеріями; середній ступінь привабливості; задовільний рівень привабливості; низький рівень привабливості; країна не є привабливою.	5 4 3 2 1	3
Разом			28

Сільськогосподарські підприємства вже десятки років функціонують на ринку і за цей період досягли значного рівня конкурентоспроможності. Для покращення ефективності своєї діяльності слід розглядати можливість виходу на нові ринки, які не вимагають великих капіталовкладень. Середній термін співпраці з контрагентами складає до 10 років. А загальна оцінка інвестиційної привабливості Львівської області є однією із найвищих в Україні.

Наступним кроком буде аналіз якісних чинників внутрішнього середовища сільськогосподарських підприємств Львівської області (табл. 2.10). При проведенні оцінки важливо враховувати, що більшість відгуків від споживачів щодо продукції є позитивними, відсутні фінансові заборгованості, зокрема щодо заробітної плати працівникам, і процес призначення на посаду проводиться максимально прозоро.

Таблиця 2.10 – Оцінка якісних чинників внутрішнього середовища сільськогосподарських підприємств Львівської області

Параметри роботи підприємств	Значення чинника	Бал	Бал сільськогосподарських підприємств
1	2	3	4
Відгуки споживачів про якість продукції	>85% позитивних відгуків;	5	4
	50-85% позитивних відгуків;	4	
	30-50% позитивних відгуків;	3	
	<30% позитивних відгуків;	2	
	немає позитивних відгуків.	1	
Наявність фінансових заборгованостей перед працівниками	повна відсутність заборгованості;	5	5
	заборгованість менше 15 днів у одноразовому випадку;	4	
	заборгованість більше 15 днів у одноразовому випадку;	3	

продовження табл. 2.10

1	2	3	4
	заборгованість менше 15 днів, але більше трьох випадків; заборгованість більше 15 днів, але більше трьох випадків.	2 1	
Характеристика менеджменту	прозоре призначення на посади, наявність спеціальної освіти та досвід роботи на керівних посадах; вказані вище умови не відповідають вимогам.	5 4-1	5
Разом			14

Отже, оцінка якісних чинників внутрішнього середовища сільськогосподарських підприємств Львівської області становить 14 балів.

Зараз ми проведемо обчислення загальної оцінки інвестиційної привабливості, враховуючи якісні та кількісні параметри сільськогосподарських підприємств (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 – Оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств Львівської області

Роки	Показники			Разом
	Якісні		Кількісні	
	зовнішнього середовища	внутрішнього середовища		
2020 р.	28	14	12	54
2021 р.	28	14	12	54
2022 р.	28	14	14	56

Отже, інвестиційна привабливість сільськогосподарських підприємств Львівської області у 2020 році становила 54 бали, у 2021 році – також 54 бали, а у 2022 році збільшилася до 56 балів. Тому можна стверджувати, що сільськогосподарські підприємства є інвестиційно привабливими об'єктами.

2.3 Порівняльний аналіз позитивних та негативних чинників, що впливають на інвестиційну привабливість сільськогосподарського виробництва

Аналіз інвестиційного клімату в Україні виявив, що численні інвестори проявляють зацікавленість у вітчизняному ринку, але у той же час вони не поспішають вкладати ресурси та реалізовувати об'ємні інвестиційні проєкти. Згідно з аналізом, проведеним Європейською бізнес-асоціацією, Dragon Capital та Центром економічних стратегій, основні перешкоди на шляху активізації цього процесу в Україні включають:

- поширена корупція;
- недовіра до судової системи;
- нестабільність валюти та фінансової системи загалом;
- війна з Росією;
- обтяжливе та змінне законодавство;
- репресивні заходи правоохоронних органів;
- обмеження на рух капіталу та валютні обмеження;
- складне податкове адміністрування;
- погіршення трудової міграції з України.

Усі ризикові чинники впорядковані за спаданням їх впливу. Можна відзначити, що війна між Україною та Росією є лише четвертим за впливом чинником у списку проблем, у той час як традиційні виклики, такі як розповсюджена корупція та неефективність судової системи, продовжують займати лідируючі позиції. Згідно щорічного рейтингу Transparency International, Україна розташувалася на 126-му місці за рівнем корупції, знаходячись на одному рівні з такими країнами, як Азербайджан та Киргизстан.

Також, на що все більше звертають увагу інвестори, переважно іноземні, це міграційні процеси та настрої населення: виїзд кваліфікованого кадрового потенціалу за кордон, зокрема інженерів, конструкторів та спеціалістів інших технічних галузей. Це створює негативний вплив на інвестиційний імідж.

До інших негативних чинників інвестиційного середовища, які вказують експерти, науковці та самі інвестори, відносяться:

- велика міжнародна конкуренція, особливо при розгляді інвестицій з Європейського Союзу, оскільки Польща, Угорщина, Чехія та інші країни активно конкурують. Ці країни розташовані ближче до передових країн Європи, що сприяє зниженню транзакційних витрат. Крім того, саме вони є головним напрямком для трудових мігрантів з України;

- великий обсяг боргового навантаження є проблемою; згідно з висловленням президента Європейської Бізнес Асоціації, інвестори втрачають інтерес до країні з високими дефіцитами бюджету та платіжного балансу, і вибирають інші напрямки для інвестицій;

- відсутність гарантій для захисту прав інвесторів і недостатня прозорість у відборі та укладанні договорів між інвесторами та державою;

- втрата міжнародної конкурентоспроможності вітчизняними сільськогосподарськими підприємствами та низька якість продукції, яка не відповідає світовим стандартам;

- ексцесивне регулювання інвестиційної діяльності та недосконалість нормативно-правової бази, що регулює інвестиційну та підприємницьку діяльність;

- неповна завершеність реформ та неефективна діяльність митниці;

- неякісна валютна регуляція та непослідовна політика Національного банку України;

- низька продуктивність економіки, спричинена неплатоспроможністю багатьох українських підприємств і недостатньою відповідальністю за виконання умов контракту;

- обмежений спектр сфер для інвестування, складний процес оформлення документації та оподаткування;

- політична та економічна нестабільність;
- ресурси, які залучаються, розподіляються неефективно та нерівномірно на регіональному рівні та в окремих галузях. Інвестиційні потоки спрямовані в економічно розвинені регіони країни, де рентабельність вища, і, в той час як менш розвинені регіони, які потребують значних капіталовкладень, залишаються поза увагою.

Слід відзначити відсутність сучасної логістичної системи в Україні, яка відповідала б сучасним вимогам. Для 9,8% закордонних компаній цей аспект є визначальним при прийнятті рішення щодо входження на ринок. Для отримання більш повного уявлення про поточну ситуацію в державі, Світовий банк використовує індекс ефективності логістики (Logistics Performance Index). Цей індекс ґрунтується на оцінці шести ключових чинників: митні процедури, якість інфраструктури, легкість організації міжнародних поставок, компетентність логістичних послуг, контроль за організацією логістики та своєчасність поставок. Ці показники надають об'єктивну оцінку ефективності логістичної системи та її придатності для задоволення потреб сучасного глобального ринку.

За оприлюдненими даними станом на 2022 рік, Україна піднялась з 80-го місця на 69 (загалом 160 країн). Хоча були виявлені певні поліпшення, отриманий результат все ще вважається незадовільним. За висловами координатора комітету з логістики Європейської Бізнес Асоціації в Україні, внутрішні логістичні послуги залишаються на 40-50% менш ефективними порівняно з провідними країнами Європи та Північної Америки. Такий рівень ефективності вказує на необхідність подальших зусиль для вдосконалення логістичної інфраструктури та підвищення конкурентоспроможності України в глобальному економічному середовищі.

Зниження витрат у логістиці може сприяти економічному зростанню та допомогти змінити сировинну спеціалізацію вітчизняного ринку, що призведе до зменшення собівартості продукції та, відповідно, цін. Іншим важливим аспектом є необхідність вдосконалення якості та стану транспортної

інфраструктури. УкрЗалізниця в Україні здійснює 82% усіх вантажних перевезень, що є найвеличезнішою часткою в порівнянні з розвиненими країнами, де вантажні перевезення залізничним транспортом зазвичай менш значущі. Така домінуюча роль вимагає поліпшення у ефективності логістики через проблеми, такі як низький рівень оборотності вагонів, неповне виконання планів капітальних інвестицій, випадки крадіжок і корупції. Ці проблеми призводять до значних фінансових збитків для експортерів та погіршують конкурентоспроможність промисловців.

Схожі труднощі виникають і в сфері автомагістралей через низьку якість доріг в Україні, яка в декілька разів нижча порівняно з країнами Європи. За словами голови правління “Укравтодору”, на будівництво та капітальний ремонт доріг, зокрема транспортних коридорів між портами та ЄС, виділяється близько 33 мільярдів гривень. Ця сума становить половину доходів бюджету від паливного акцизу. За прогнозами урядовців, при поточних темпах повне оновлення і, відповідно, поліпшення умов для інвесторів буде досягнуто до 2025 року.

Уряд стоїть перед низкою пріоритетних завдань для вирішення, включаючи введення законодавства про внутрішній водний транспорт, встановлення габаритно-вагового контролю на автошляхах для збереження доріг, проведення регулярного патрулювання небезпечних ділянок доріг, впровадження відеоспостереження та створення зон для відстою транспорту з відповідною охороною. Щодо залізниці, важливими завданнями є збереження вантажів під час перевезень та вирішення проблеми розукомплектування рухомого складу.

Навіть при усіх труднощах, Україна залишається одним з найбільших перспективних ринків в Європі. До позитивних аспектів можна віднести:

- вигідне географічне розташування та наявність доступу до морського транспорту, що розширює можливості на ринках збуту та сприяє зниженню трансакційних витрат;

- високий рівень наукових досліджень і технологічного прогресу в різних галузях;

- відносно низький рівень заробітної плати;
- відсутність природних катастроф, таких як смерчі, цунамі, посуха, небезпечні комахи;
- значний природно-ресурсний потенціал із великими запасами різноманітних видів сировини;
- наявні перспективні галузі, які вимагають інвестицій, і основна увага здебільшого приділяється сільськогосподарському сектору. Завдяки вигідному географічному положенню, сприятливому клімату та плідних ґрунтах (близько 60% земель, використовуваних у сільському господарстві, мають високу родючість чорноземів), цей сектор є привабливим для інвестицій;
- наявність кваліфікованих працівників, які можуть швидко адаптуватися до впровадження новітніх технологій у виробничому процесі;
- рекреаційні ресурси представляють собою розвинуті туристичні регіони, що пропонують різноманітні види відпочинку, включаючи санаторії, курортне лікування та розважальні програми.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

3.1 Фінансове забезпечення формування сприятливого інвестиційного середовища в сільськогосподарських підприємствах

Низький рівень інвестицій у сільському господарстві визначається серйозними внутрішніми чинниками, які ускладнюють ефективність вкладень у виробничий сектор. Для того, щоб інвестиції стали прибутковими, необхідно знизити рівень інфляції до мінімуму та активізувати фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств, включаючи оборотні кошти, амортизаційні відрахування та прибутки. Також важливим є розробка поетапної системи державного захисту, спрямованої на підтримку та розвиток інфраструктурних галузей економіки, а також виробництва з використанням високих технологій, що забезпечують конкурентоспроможність вітчизняної аграрної продукції на світовому ринку. Активізація інвестиційного процесу в аграрному секторі повинна відбуватися переважно за рахунок внутрішніх ресурсів. Іноземні інвестиції слід розглядати як вторинний джерело, оскільки їх обсяг є обмеженим, а мобільність низькою.

Інвестиційна привабливість сільськогосподарських підприємств формується під впливом конкретних чинників (рис. 3.1).

Рівень інвестиційної привабливості в сільськогосподарських підприємствах все ще залишається недостатнім. Однією із основних загроз для інвесторів є високий рівень ризиків, пов'язаних з інвестиціями в сільськогосподарські підприємства.

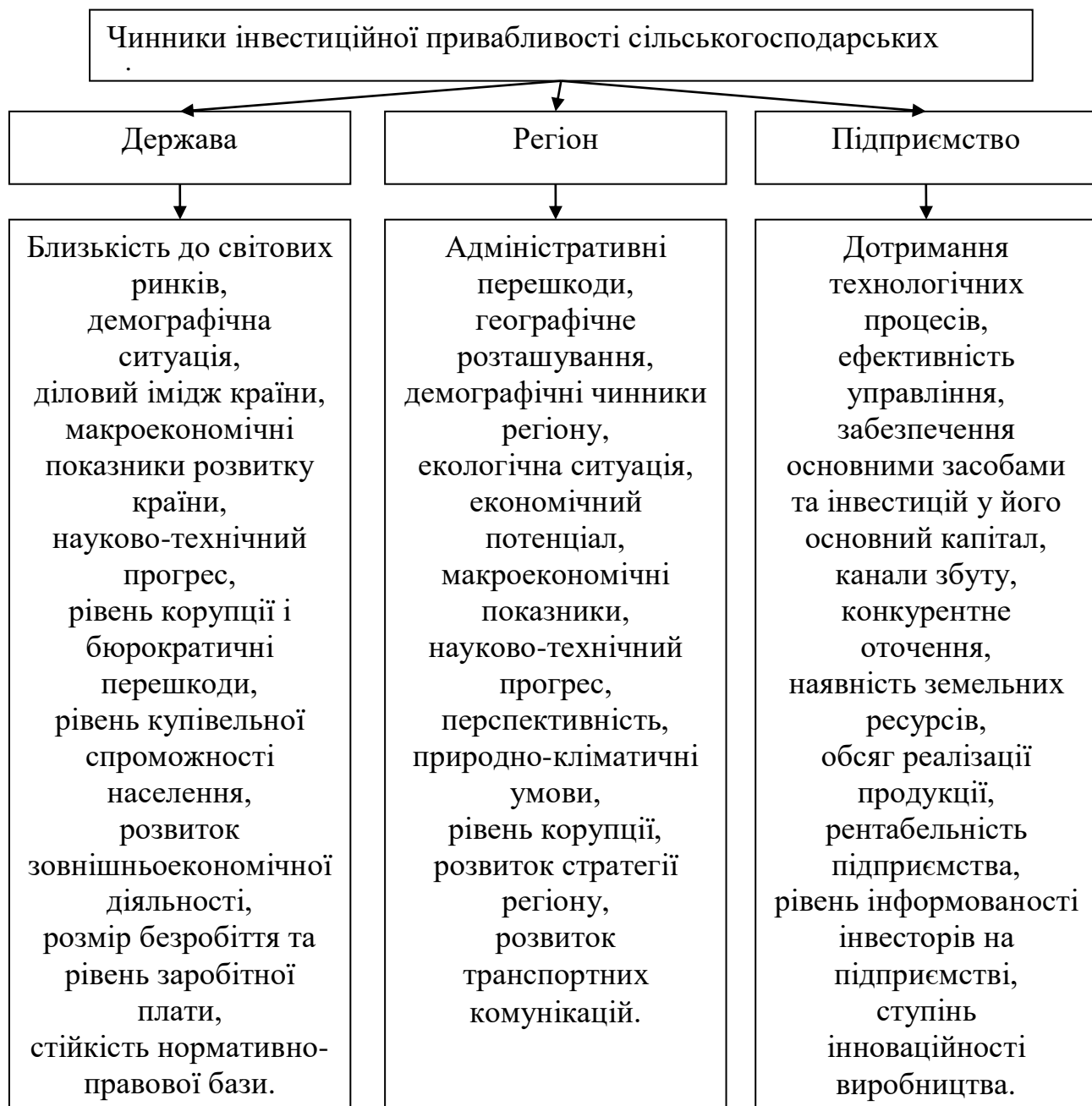

Рис. 3.1 – Чинники, що впливають на інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств.

Покращення умов банківського кредитування є одним з напрямів збільшення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. На даний момент майже неможливо для сільськогосподарських підприємств, зокрема для малих та середніх, отримати кредитні кошти через наступні обставини:

- відсутність планів розвитку у сільськогосподарських підприємствах;

- відсутність заставного майна через фізичний та моральний знос обладнання та недостатній стан нерухомого майна в сільськогосподарських підприємствах;

- дефіцит реальних інструментів для оцінки кредитної здатності сільськогосподарського підприємства;

- занадто великі процентні ставки за отримання кредиту;

- низька цінність нерухомого майна через значне віддалення від обласних центрів.

Слід відзначити, що українські сільськогосподарські підприємства можуть отримати кредити від 82 фінансово-кредитних установ. У банківській системі доступна широка гама кредитних продуктів, проте для сільськогосподарських підприємств найбільш підходящими є:

1. Аграрні розписки представляють собою форму кредиту, де гарантується застава в сільському господарстві.

2. Агролізинг є вигідним варіантом для сільськогосподарських підприємств, оскільки надання кредитів відбувається на більш тривалий період, а витрати на лізинг є меншими, ніж виплати за використання звичайних кредитів.

3. Факторинг – це забезпечення господарських суб'єктів реальними грошовими ресурсами та прискорення обороту капіталу.

4. Форфейтинг – це зручний метод фінансування з фіксованою ставкою.

Лізинг відрізняється від звичайних банківських кредитів тим, що він надається майном, і, отже, можна визначити лізинг як форму кредиту, пов'язану з наданням майна. Ця система фінансування дозволить підняти на новий рівень науково-технічне обладнання сільськогосподарських підприємств, що призведе до зниження собівартості сільськогосподарської продукції та поліпшить інвестиційну привабливість сільськогосподарського виробництва. Ефективний розвиток лізингу передбачає наявність гарантій з боку держави щодо утримання та оплати відсотків за техніку чи обладнання у випадку невиконання позичальником своїх зобов'язань. Зазначена гарантія також забезпечує можливість відновлення чи перепродажу техніки чи обладнання.

Форфейтинг, що включає у себе купівлю векселів або інших боргових зобов'язань, представляє собою новий тип кредитних відносин в Україні. Для успішного впровадження цього інструменту в першу чергу необхідно розробити та ухвалити відповідне нормативно-правове законодавство.

Використання форфейтингових послуг для сільськогосподарських підприємств пов'язане з певними недоліками, а саме:

1. У відношенні до експортера:

- значна вартість послуг;
- вимога забезпечення гарантією з обох сторін.

У відношенні до форфейтера:

- взяття на себе ризиків до оплати векселя;
- відсутність права на регрес у випадку невиконання боргового зобов'язання;
- необхідність знання законодавства країни імпортера.

Для сільськогосподарських підприємств-експортерів, форфейтинг представляє собою новий кредитний ресурс, і тому нормативно-правова база для його використання ще не повністю розроблена. Форфейтинг, який забезпечує можливість вкладення фінансових ресурсів у сільськогосподарські підприємства під низькі відсоткові ставки (5-7%) протягом короткого періоду часу, може стати основною формою інвестування у сільськогосподарське виробництво.

Аграрні розписки, визначені як CPR (Cédula de Produto Rural), представляють собою своєрідний сертифікат на сільськогосподарську продукцію, що підтверджується як забезпечення за отримані фінансові ресурси. Використання цього методу для здобуття фінансових ресурсів має ряд переваг для сільськогосподарських підприємств, таких як:

- забезпечення не фінансових гарантій для зернотрейдерів;
- здобуття конкурентних позицій на аграрному ринку;
- зменшення ризиків, як фінансових, так і не фінансових;
- отримання додаткових коштів через заставу майбутнього врожаю;

- підвищення рівня довіри до сільськогосподарських підприємств.

Факторинг, що є іншим механізмом кредитування для сільськогосподарських підприємств, враховує можливість відстрочення оплати за товари, які постачаються. У факторинговій угоді відбувається страхування ризиків, пов'язаних із відстроченими платежами, та проводиться ефективне управління заборгованістю дебіторів. Послуги факторингу можуть відкрити нові перспективи для середніх та малих сільськогосподарських підприємств, що сприятиме покращенню їх інвестиційної привабливості. Проте, використання факторингу має свої негативні аспекти.

На сучасному етапі існують різні проблеми, характерні для ринку фінансових послуг, серед яких можна виокремити:

- банківські установи використовують однакові схеми оцінювання отримувачів кредитних ресурсів і клієнтів факторингу;
- висока собівартість цього типу сервісу створюють умови, при яких невеликі компанії не можуть вступити на ринок факторингових послуг;
- відсутність встановлених стандартів якості для факторингових послуг;
- відсутність мережі спеціалізованих установ, які б займалися наданням таких послуг;
- розбіжності в нормативно-правовому регулюванні, що стосується визначення факторингу та оподаткування операцій з факторингу податком на додану вартість, а також стандартів регулювання надання таких послуг;
- у великій мірі в Україні спостерігається значний відсоток відступлення боргових зобов'язань у факторинговому фінансуванні, індикативний тариф у країні становить в середньому 25%, у той час як у західних країнах цей показник коливається в межах 1,5-2% [23].

Враховуючи основні труднощі у сфері факторингових послуг в Україні, рекомендується вжити наступні заходи для їх поліпшення:

- встановити на законодавчому рівні максимально допустимі розміри відсоткової ставки за процесом відчуження кредитних коштів;
- поліпшити законодавчу базу для фінансових установ, які надають факторингові послуги;

- створити єдиний реєстр установ, які здійснюють факторингові послуги, та отримувачів цих послуг, з внесенням інформації про них і визначенням їхнього рейтингу доброчесності;

- створити механізм оцінки ризиків, пов'язаних із факторинговими послугами.

Ефективним методом підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств через допомогу у фінансуванні може бути створення спеціальної державної фінансово-кредитної установи. Ця установа має надавати різні види фінансової підтримки для сільськогосподарських виробників. Доцільно розглянути можливість зняття мораторію на продаж земельних ділянок у контексті створення фінансово-кредитної установи.

Для створення такої установи необхідно врегулювати взаємодію цієї фінансово-кредитної установи із Державним земельним агентством щодо питань власності на земельні ділянки. Ці земельні ділянки можуть бути передані фінансовій установі у випадку невиконання кредитозабезпечувачем своїх фінансових зобов'язань. (Відповідно до Земельного кодексу, сільськогосподарські землі державної власності підпадають під компетенцію Державного агентства земельних ресурсів).

Фінансування такої фінансово-кредитної установи базується на кількох ключових джерелах. Перш за все, важливо отримувати фінансування з Державного бюджету, що забезпечує стабільність та надійність фінансових ресурсів.

Додаткові кошти можуть надходити з зовнішніх джерел, таких як міжнародні фінансові організації або інвестори. Це відкриває можливості для залучення додаткового капіталу та підтримки розвитку установи.

Продаж сільськогосподарських земель, які перейшли у власність установи внаслідок несплати платежів за отримані кредитні ресурси, стає важливим джерелом фінансування. Це дозволяє використовувати ці землі як активи для забезпечення фінансової стабільності.

Паралельно може розглядатися емісія облігацій, яка використовується для залучення коштів від інвесторів через випуск цінних паперів.

Комбінація цих джерел фінансування сприяє ефективному управлінню фінансово-кредитною установою та розвитку її діяльності.

Передбачено, що основними фінансовими продуктами спеціалізованої кредитної установи можуть бути наступні види кредитів:

- кредити для покриття потреб у сезонних періодах;
- кредити для інвестиційних проектів;
- лізинг для отримання сільськогосподарського обладнання та техніки;
- довгострокові кредити на період від 4 до 6 років.

Отже, можна стверджувати, що створення інвестиційного потенціалу сільськогосподарських підприємств напряду обумовлене їхньою фінансовою здатністю. Агрохолдинги можуть залучати додаткові фінансові ресурси для своєї господарської діяльності, тоді як середні та малі сільськогосподарські підприємства не мають можливості скористатися подібною можливістю. Тому центральні органи влади повинні вжити всіх можливих заходів, включаючи фінансові та нормативні інструменти, для забезпечення компенсації тимчасових труднощів, що виникають у середніх та малих підприємств, особливо у зв'язку з сезонністю виробництва.

Відсутність обов'язкового страхового ринку та несприятливий стан ринкової інфраструктури є значущими перешкодами для формування привабливості сільськогосподарських підприємств для інвестицій та отримання інвестиційних ресурсів. Отже, для формування сприятливого інвестиційного клімату сільськогосподарських підприємств необхідно внести прогресивні зміни у фінансову політику.

3.2 Шляхи підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва

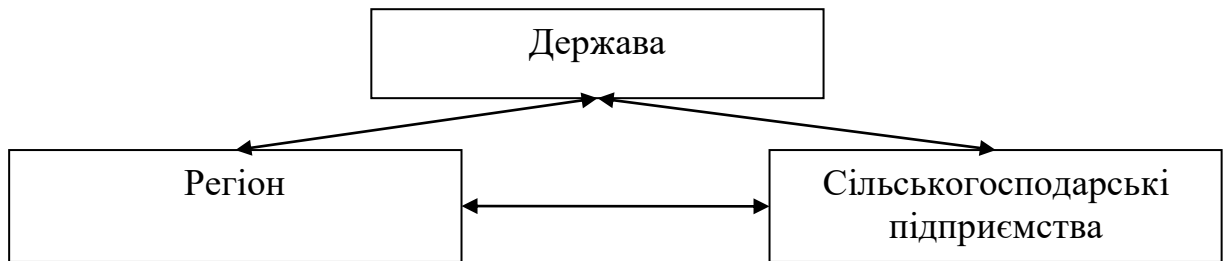
Низька прибутковість сільськогосподарського виробництва, велика заборгованість, постійний дефіцит власних оборотних коштів, відсутність ліквідних заставних активів разом із обмеженою різноманітністю

сільськогосподарської продукції та проблемами її доставки до місць збуту без збитків якісно та кількісно роблять галузі аграрно-промислового комплексу менш привабливими для капіталовкладень, що призводить до їхньої стагнації. В умовах такої ситуації важливо сприяти стимулюванню інвестиційної активності в аграрному секторі, оскільки це є ключовим елементом виходу підприємств агропромислового комплексу з кризового стану. Ні один сектор економіки, зокрема такий капіталоемний, як агропромисловий, не може успішно функціонувати та розвиватися без наявності необхідних умов, таких як високі темпи та значні масштаби капітальних накопичень.

Досвід країн із розвинутою ринковою економікою свідчить, що ефективність сільськогосподарського виробництва досягається завдяки комплексному вирішенню організаційних, економічних, земельних та соціальних проблем, проведенню структурної перебудови галузі, її інтенсифікації та впровадженню науково-технічних досягнень.

В наш час існує потреба у створенні регульованого державою механізму на ринку для розподілу інвестиційних ресурсів та перерозподілу функцій управління інвестиціями між адміністративними структурами на різних рівнях (рис. 3.2).

Основна характеристика цього механізму полягає в здатності трансформувати інвестиційні ресурси в повноцінний товар. Для введення в дію вказаного механізму необхідно активно прискорити розвиток відповідної ринкової інфраструктури в аграрному секторі, такої як ринок цінних паперів і позичкового капіталу, лізингові компанії, власні інвестиційні банки та компанії. Також важливим є відновлення та посилення господарських взаємозв'язків між усіма учасниками інвестиційного процесу на основі взаємної вигоди та матеріальної відповідальності за виконання спільних зобов'язань. Необхідно також стимулювати виникнення нових суб'єктів інвестиційного процесу, що базуються на принципах цивілізованого підприємництва, враховуючи етичні, соціальні аспекти та сприяючи сталому розвитку.

Рис. 3.2 – Взаємозалежність інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств на різних рівнях

Механізм ринкового розподілу інвестиційних ресурсів передбачає зміну співвідношення між бюджетними та не бюджетними джерелами капіталовкладень, сприяючи збільшенню участі банків та інших інвестиційних інститутів у фінансуванні сільського господарства та галузей аграрно-промислового комплексу. Також він спрямовує ресурси на розвиток соціальної інфраструктури в сільських районах. Етапне формування подібного механізму в аграрному секторі вимагає спрямованих зусиль, які зосереджуються на конкретних напрямках: забезпечення економічної стабільності, впровадження конструктивних реформ та структурної перебудови з акцентом на реалізацію принципів соціального захисту населення.

Важливість технічного оновлення в аграрному секторі підкреслюється тим фактом, що роль транспортного забезпечення надзвичайно зростає у конкурентній боротьбі за ринки збуту сільськогосподарської продукції. Оскільки витрати на доставку продукції до місць реалізації становлять значну частку, особливо при значних відстанях, вони навіть можуть бути порівняні з витратами на її виробництво. Таким чином, технічне переозброєння відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного та конкурентоспроможного функціонування агропромислового комплексу.

Підвищення транспортабельності та зменшення витрат на транспортування сільськогосподарської продукції завдяки багатоетапній переробці є значущим резервом для підвищення її ефективності та конкурентоспроможності на ринках збуту, особливо в областях, які віддалені від місць виробництва.

Це дозволяє зробити висновок, що оптимальним способом вирішення проблеми швидкого технічного оновлення є здійснення передбачуваних інвестицій у розвиток переробної промисловості. Це призведе до зростання частки переробленої сільськогосподарської продукції у загальному обсязі її реалізації. Внаслідок цього витрати на транспортування суттєво зменшаться, а кількісні і якісні втрати при транспортуванні, завантаженні і зберіганні значно скоротяться. Також спостерігатиметься значне розширення асортименту, поліпшення товарного вигляду і споживчих властивостей у порівнянні з натуральною продукцією.

Створення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств залежить не тільки від їхньої діяльності та поточного фінансового стану, але й від методів організаційного та управлінського керівництва. Особливу роль відіграє вміння презентувати власне підприємство як інвестиційний проект і виявляти способи акцентування його переваг. Особливу увагу слід приділяти висвітленню переваг регіону та країни в цілому, особливо у випадку привертання іноземних інвесторів.

Під час аналізу сільськогосподарських підприємств як інвестиційного проєкту зосередимось на моделях маркетингу “4P” та “5P”. Використання цих моделей при формуванні інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств допоможе вирішити одне з поставлених перед аграрними бізнес-структурами завдань, а саме підвищення собівартості самого підприємства за рахунок поліпшення його іміджу.

Маркетинговий комплекс “4P” включає чотири основні елементи: Продукт (Product), Ціна (Price), Місце (Place), та Продаж (Promotion). Однак, оскільки діяльність сільськогосподарських підприємств спрямована на взаємодію з людьми, то можна розширити цей комплекс до “5P”, додавши ще одну складову – Люди (People).

Основні риси сільськогосподарського підприємства, що визначають його як інвестиційний проєкт, включають:

- привабливість сільськогосподарського підприємства для міжнародних та національних інвесторів може бути розглянута як його інвестиційна

привабливість, що визначається ступенем привабливості його продукції для потенційних покупців;

- привертання інвестицій з метою удосконалення економічної діяльності сільськогосподарського підприємства; атракція інвестицій для поліпшення господарської ефективності аграрної структури;

- етапи життєвого циклу проекту; стадії життєвого циклу проектної діяльності;

- фінансові затрати на реалізацію інвестиційного проекту або необхідна сума інвестицій для успішного втілення проекту;

- представлення потенційним інвесторам інвестиційного проекту; інформування інвесторів щодо деталей інвестиційного проекту;

- представлення основних переваг функціонування сільськогосподарських підприємств перед національним та міжнародним інвестором, а також стимулювання інтересу для вкладення власних ресурсів у зазначений проєкт.

Враховуючи характеристики інвестиційної привабливості, можна аналізувати інвестиційні можливості підприємств з точки зору маркетингу. Одночасно їх економічну діяльність можна розглядати як заходи, спрямовані на оптимізацію собівартості виробництва.

В умовах ринкових відносин підприємства змушені фокусуватися на споживачі, використовуючи маркетингові стратегії для ефективної реалізації своєї продукції за найвигіднішими ціновими умовами. Концепція маркетингу “5P” буде спрямована на досягнення максимального інтересу не тільки від виробника продукції, але й від її споживача, а також від суспільства в цілому. У даному випадку застосування концепції “5P”, яка враховує інтереси широкого спектру інститутів, таких як державні установи, органи місцевого самоврядування, національні та міжнародні інвестори, сільськогосподарські підприємства, власники агроформувань, постачальники сировини та матеріалів, а також кінцеві споживачі, сприятиме створенню інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. Ця концепція дозволяє враховувати

різноманітні інтереси та потреби різних стейкхолдерів, щоб забезпечити ефективно вкладення фінансових ресурсів та сприяти сталому розвитку сільськогосподарського сектору.

Можна сказати, що чим вищий ступінь підпорядкування соціально-економічних інтересів ключових учасників інвестиційного процесу, тим більше можна очікувати розширеного та значущого впливу від вкладення інвестиційних коштів. Високий рівень координації та взаємодії між різними сторонами сприяє налагодженню ефективних стратегій, що сприяють масштабному позитивному впливу на соціально-економічну сферу. Для збереження належного рівня інвестиційної привабливості підприємств у сільському господарстві важливо враховувати збалансовано інтереси всіх учасників інвестиційного процесу, зокрема: власників підприємства, інвесторів, держави та споживачів аграрної продукції. Такий підхід дозволяє створити сприятливі умови для усіх сторін, сприяючи ефективному вкладенню ресурсів та забезпеченню сталого розвитку сільськогосподарського сектору.

Кожен із учасників інвестиційного процесу має свої власні інтереси у проведенні інвестиційної діяльності та зацікавлений у підвищенні інвестиційної привабливості конкретного підприємства. Це стає ключовим аспектом, оскільки позитивні зміни на рівні окремого підприємства сягають в подальшому до доходів його власників та створюють фінансові можливості для інвесторів. Крім того, це також впливає на внесок у суспільство шляхом ефективної сплати податкових платежів сільськогосподарським підприємством, сприяючи при цьому підвищенню інвестиційного клімату в галузі.

У результаті можна побудувати модель інтересів учасників інвестиційного проєкту, що стосується господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Ця модель вказує на те, що наведені показники впливають на інтереси всіх суб'єктів, які приймають участь у інвестиційному процесі (рис. 3.3). Дана модель визначає ключові аспекти, які формують інтереси учасників та відображає взаємовідносини між різними сторонами, сприяючи тим самим розумінню взаємних вигід і підвищенню ефективності інвестиційного процесу в аграрному секторі.

Рис. 3.3 – Модель інтересів учасників інвестиційного процесу в контексті економічної діяльності сільськогосподарських підприємств

Спільна організована діяльність учасників інвестиційного процесу сприятиме узгодженості в поточних господарських процесах сільськогосподарських підприємств. Тому для визначення рівня позитивної привабливості інтересів учасників інвестиційного процесу необхідно враховувати конкретні чинники для кожного окремого суб'єкта. Ці чинники повинні бути максимально відповідні та враховувати інтереси кожного конкретного учасника в процесі інвестування. Інвестор, вкладаючи свої інвестиційні ресурси, спрямований на досягнення максимальної економічної доданої вартості. Це сприяє прискоренню повернення фінансового вкладення в

інвестиційний проєкт та отриманню прибутку від господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.

Показник економічної доданої вартості відображає поточну діяльність суб'єкта господарювання та дозволяє прогнозувати його перспективи розвитку. Цей показник становить важливу метрику для оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств, оскільки визначає вартість продукції, що генерується сільськогосподарським виробником протягом конкретного періоду часу. Позитивним результатом є перевищення прибутку над вартістю вкладених ресурсів, що свідчить про ефективність господарської діяльності.

Схема оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств відображена на рис. 3.4.

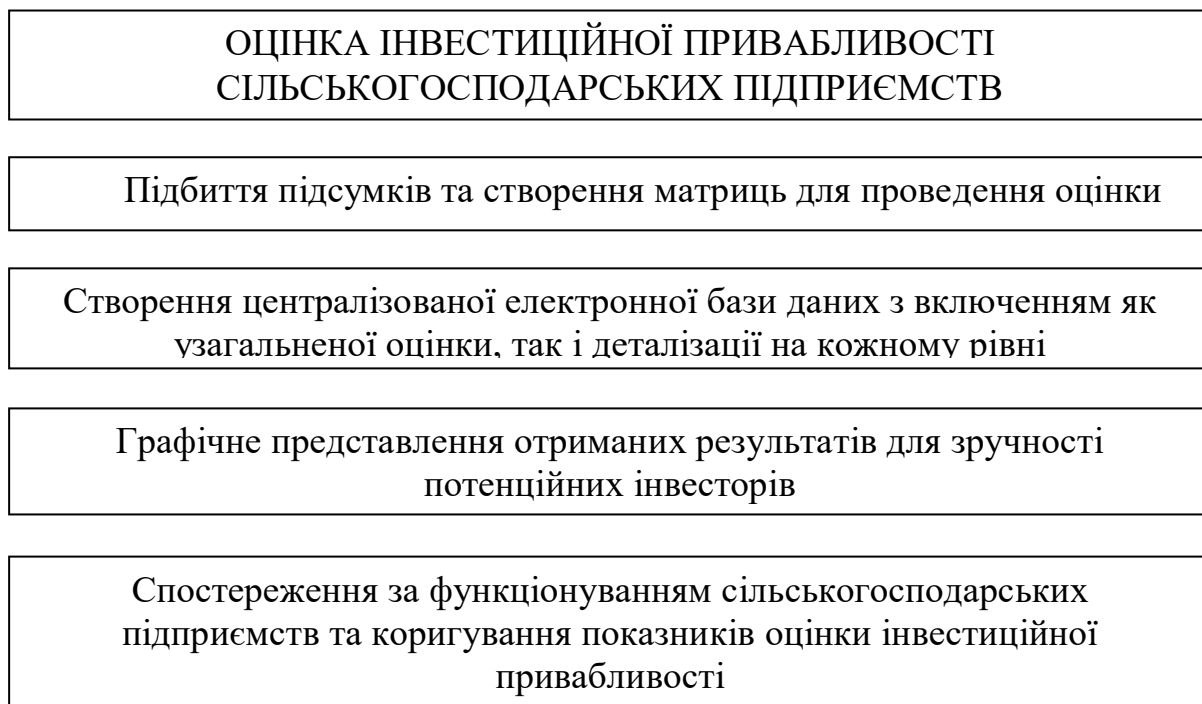
Враховуючи, що збільшення вартості сільськогосподарських підприємств є основною метою його власників та ключовим чинником, який сприяє залученню інвестиційних ресурсів, важливо вживати заходів, спрямованих на підвищення вартості аграрного бізнесу. В сільськогосподарських підприємствах, де ще не впроваджено систему управління, орієнтовану на створення вартості, важливо зосередити зусилля на впровадженні такого підходу. Ефективними методами, спрямованими на збільшення вартості сільськогосподарських підприємств, є використання бенчмаркінгу, впровадження аутсорсингу та субконтрактації, проведення реінжинірингу бізнес-процесів, оптимізація ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств через їх реорганізацію та реструктуризацію.

При виникненні невдоволення інвесторів на сільськогосподарських підприємствах, першочерговими заходами буде зменшення інвестиційного ризику та реалізація заходів для підвищення ефективності використання інвестиційних коштів.

Підвищення результативності інвестиційної діяльності у сільськогосподарських підприємствах залежить від наступних аспектів:

- дотримання стратегій розвитку сільськогосподарських підприємств, тому числі й інвестиційної стратегії;

- загальної політичної ситуації в країні, що може впливати на умови та стабільність інвестиційного середовища;
- організаційно-управлінської ефективності внутрішнього управління підприємствами;
- якості реалізації проєктів, які розглядаються та впроваджуються.

Рис. 3.4 – Схема оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств

Ефективне управління інвестиційними ризиками вимагає визначення та оцінювання цих ризиків, вибору методів, що забезпечать захист інвесторів від можливих втрат інвестиційних ресурсів, та їхню подальшу реалізацію. Поліпшення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств підтримується за допомогою таких заходів, як: забезпечення інформаційної прозорості підприємств; створення кредитної історії; удосконалення фінансового стану; формування нематеріальних конкурентних переваг; проведення аудиту бухгалтерського обліку за допомогою аудиторських компаній та інші заходи. Для привертання потенційних інвесторів до участі в розвитку сільськогосподарських підприємств цілеспрямовано рекомендується розробити механізм, який б стимулював інвестиційні процеси в сільськогосподарських підприємствах, який відображений на рис. 3.5.

Рис. 3.5 – Механізм стимулювання інвестиційних процесів в сільськогосподарських підприємствах

Підвищення інвестиційної привабливості як чітко спланований елемент стратегічного розвитку сільськогосподарських підприємств має відповідати визначеній системі, яка представлена на рис. 3.6.

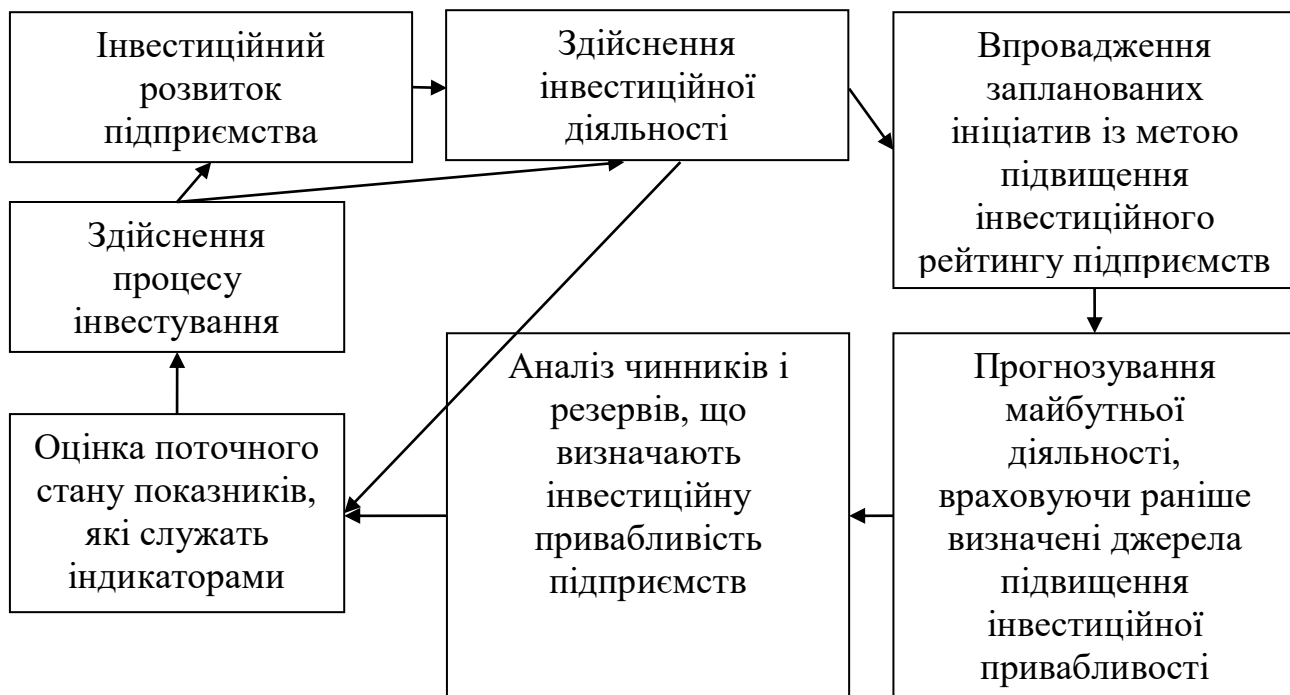

Рис. 3.6 – Система формування інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств

Для підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств слід вживати такі заходи:

- впроваджувати передове науково-технічне обладнання у господарську діяльність;
- розширювати обсяги виробництва;
- покращувати якість сільськогосподарської продукції;
- створювати нові робочі місця;
- зменшувати ресурсозатратність сільськогосподарських підприємств.

Ці дії сприятимуть збільшенню надходжень до державного та місцевого бюджетів, при цьому важливо враховувати, що розширення обсягів сільськогосподарського виробництва та створення нових робочих місць сприяють підвищенню відрахувань до бюджетів та зниженню рівня безробіття. Це сприятиме загальному економічному зростанню та соціальному розвитку.

Для підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств, враховуючи інтереси усіх інститутів, можна вжити наступних заходів:

- активне просування власного бренду;
- використання науково-технічного та інноваційного потенціалу в сфері виробництва;
- господарювання з метою підвищення його вартості;
- ефективне управління фінансово-господарською діяльністю суб'єкта;
- застосування аутсорсингу для оптимізації процесів;
- застосування методу бенчмаркінгу для впровадження кращих практик у власній діяльності;
- застосування хеджування, диверсифікації та страхування від природних ризиків;
- збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції
- здійснення соціальної відповідальності бізнесу;
- зростання обсягів сільськогосподарського виробництва;
- оптимізація структури контрагентів;
- організація тренінгів для підвищення кваліфікації працівників;
- отримання рейтингу інвестиційної надійності через фінансово-кредитні установи;
- підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції;
- проведення реінжинірингу аграрних бізнес-процесів;
- проведення юридичної експертизи документів підприємств для їх відповідності чинному законодавству;
- публікація інформації про господарські та фінансово-економічні операції сільськогосподарських підприємств на його власному веб-сайті;
- реструктуризація або реорганізація сільськогосподарських підприємств;
- розвиток корпоративного управління;
- розробка стратегії розвитку сільськогосподарських підприємств з акцентом на інвестиційний розвиток;
- стабілізація фінансово-економічного стану сільськогосподарських підприємств;
- удосконалення фіскального планування.

Впровадження наведених заходів сприятиме поліпшенню інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств, сприяючи вирішенню інтересів як власників, так і сприятиме задоволенню інтересів інвесторів та держави.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

1. У роботі встановлено, що інвестиційна привабливість підприємства представляє собою комплекс показників, які повністю охоплюють діяльність підприємства та вказують на його здатність залучати вільні фінансові ресурси. Чинники, які впливають на цю привабливість, розподіляються на зовнішні та внутрішні. Основною метою створення інвестиційної привабливості у кожному секторі використання капіталу є сприяння досягненню позитивного фінансового результату.

2. У проведеному дослідженні було виявлено, що на даному етапі існує велика різноманітність методів оцінки інвестиційної привабливості, проте жоден із них не повністю відповідає інтересам інвесторів. Характерною рисою вітчизняних методів є їхнє обмежене відображення фінансового стану підприємства, що не повністю враховує всі аспекти інвестиційної привабливості. Зазначено, що сучасні методи оцінки інвестиційної привабливості є недостатньо розвинутими та вимагають подальшого удосконалення, адаптації, нових підходів та практичної реалізації.

3. Визначено, що етап інформаційного забезпечення є ключовим та необхідним елементом для організації та проведення оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Основним складовим елементом системи інформаційного забезпечення аналізу інвестиційної привабливості підприємства є наявність фінансової звітності, інформації управлінського обліку та зовнішньої інформації, яка відображає зовнішнє середовище функціонування підприємства (галузь, регіон, ринкове середовище тощо).

4. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств Львівської області вказує на задовільний стан, проте оцінка майнового стану вказує на погіршення матеріально-технічної бази підприємств через інтенсивне використання ресурсів. Ліквідність сільськогосподарських підприємств в цілому задовільна, але з'являється нездатність вчасно погасити короткострокові зобов'язання із використанням високоліквідних активів. Фінансова стійкість

свідчить про залежність від залучених коштів. Ділова активність вказує на покращення ефективності використання ресурсів, але спостерігається затримка у реалізації товарно-матеріальних запасів. Рентабельність свідчить про ефективне використання активів, але загальна ефективність господарської діяльності погіршується.

5. Оцінка якісних чинників внутрішнього та зовнішнього середовища свідчить, що сільськогосподарські підприємства Львівської області досягли високого рівня конкурентоспроможності. Для покращення своєї діяльності можна розглядати можливість виходу на нові ринки без значних капіталовкладень. Тривалість співпраці з контрагентами в середньому становить до 10 років. Загальна оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств Львівської області є однією із найвищих в Україні. Споживачі в основному мають позитивні відгуки про продукцію, а також відсутність соціальних та фінансових заборгованостей перед працівниками. Процес призначення на посади відбувається прозоро. Однак спостерігається поступова втрата частини ринку. В цьому контексті, було запропоновано розвивати інвестиційну діяльність, а результати аналізу інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств підтверджують, що сільськогосподарські підприємства Львівської області є інвестиційно привабливими об'єктами.

6. На сьогодні основні чинники, які сприяють надходження інвестицій у сільське господарство, включають: стійке збільшення попиту на сільськогосподарську продукцію в Україні та у світі; високий рівень інвестиційної привабливості підприємств сільського господарства та можливість диверсифікації ринків збуту продукції. Проте найбільший приріст інвестицій у сільське господарство сприяє збільшенню експорту сільськогосподарської продукції з України.

7. Сільське господарство України потребує значної модернізації та оновлення матеріально-технічної бази. Останнім часом в Україні спостерігається значне зменшення кількості зернозбиральних комбайнів та

інших сільськогосподарських машин. Аналіз сучасних тенденцій та стану агротехніки виробників сільськогосподарської продукції підтверджує, що парк машин значно скоротився. Для поліпшення стану матеріально-технічної бази сільського господарства, на нашу думку, необхідно створити та підтримувати мережу агросервісних підприємств. Це не лише покращить технічні характеристики агротехніки, але й мінімізує безробіття.

Правильним кроком буде вважати, що підприємства, які успішно пройшли процес оновлення та автоматизації, мають більше шансів на залучення іноземних інвестицій і досягли стабільної рівноваги між прибутковістю та рентабельністю. Державна підтримка в цьому напрямку має включати відведення достатніх коштів для технічного оновлення вітчизняних господарств та створення можливостей для учасників сільськогосподарського сектору отримати кредити за вигідними та пільговими умовами.

8. Доступ сільськогосподарських підприємств в Україні до кредитних ресурсів є обмеженим. Відповідно до різних джерел, менше 20% обігових коштів аграрного сектору в Україні складає банківське кредитування, що на 50% менше, ніж середня величина в розвинених країнах. Ставка за кредитами для сільського господарства на кінець звітного року становила 19,8%, що перевищує середню відсоткову ставку за кредитами в економіці (16,4%). Важливо зауважити, що це особливо стосується короткострокових кредитів, призначених для поточних потреб сільськогосподарських підприємств (наприклад, підготовка до сівозміни, заготівля кормів, придбання насіння, добрив, пального, а також для купівлі худоби для відгодівлі і т.д.), а не довгострокових кредитів для розвитку та придбання основних фондів.

9. Ключовими заходами для покращення інвестиційної привабливості можна визначити наступні:

- переосмислення внутрішнього інвестиційного законодавства для створення системи гармонізованих правових норм, спрямованих на підтримку інвестиційної активності вітчизняних підприємств;
- сприяння залученню інвестицій у пріоритетні сфери економіки;

- використання ключових інструментів регуляторної політики для розширення бази інвестиційних ресурсів;
- підтримка мотивації населення для здійснення інвестиційних дій шляхом підвищення довіри до вітчизняного банківського сектору;
- надання державних гарантій інвесторам із метою захисту їхніх прав.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Аранчій Д. С., Гончаренко С. А. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2021. Вип. 3. Т. 2. С. 59-64.
2. Бень Т. В. Методи визначення економічної ефективності інвестицій: порівняльний аналіз. *Економіка України*. 2016. №6. С. 41-45.
3. Біляк Н. І. Визначення інвестиційної привабливості галузей сільського господарства Карпатського регіону. *Економіка АПК*. 2015. № 9. С. 67-72.
4. Борсук О. М. Чинники формування інвестиційної привабливості аграрних підприємств. *Економіка АПК*. 2010. № 7. С. 59-65.
5. Бражко О. В. Особливості формування оцінки інвестиційної привабливості економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 12. С. 16-20.
6. Брюховецька Н. Ю., Хасанова О. В. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: визначення недоліків деяких існуючих методик. *Економіка промисловості*. 2019. №1. С.110-117.
7. Буреннікова Н. В., Ярмоленко В. О., Гринчук Т. П. Аспекти результативності інвестиційного забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств. *Бізнес інформ*. 2017. № 1. С. 108-115.
8. Вініченко І. І. Економічний зміст інвестиційного процесу в сільському господарстві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 1. С. 46-49.
9. Вахович І. М., Олександренко І. В., Забудюк М. С. Методика оцінювання інвестиційної привабливості підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. №11(161). С. 41-48.
10. Верба В. А. Інформаційне забезпечення управління розвитком компанії. Формування ринкової економіки. *Зб. наук. праць ДВНЗ "КНЕУ імені В. Гетьмана"*. 2019. №22. С. 145-154.

11. Гаврилова Н. В. Фактори підвищення рівня інвестиційної привабливості підприємства. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. 2011, В. 20, Ч. II. С. 71-78.
12. Гайдуцький А. П. Методологічні аспекти інвестиційної привабливості економіки. *Регіональна економіка*. 2014. № 4. С. 81-86.
13. Гота А. Інвестиційна привабливість регіону. *Персонал*. 2015. № 3. С. 61-63.
14. Грідасов В. М., Кофонова А. І. Вдосконалення системи оцінки інвестиційної привабливості підприємства з точки зору зовнішнього інвестора. *Вісник Запорізького національного університету*. 2016. №3(7). С.180-184.
15. Докієнко Л. М. Інформаційне забезпечення аналізу інвестиційної привабливості підприємства. *НТІ*. 2013. С. 27-34.
16. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. *Інвестування : навч. посіб. К. : Каравела, 2018. 432 с.*
17. Задорожна Я. Є. Підвищення інвестиційної привабливості підприємства як напрямок залучення інвестиційних ресурсів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. №2. С. 32-35.
18. Ільїна О. В. Формування системи управління інвестиційної діяльності аграрних підприємств. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2015. Вип. 4 (63). С. 138-143.
19. Ільків Л. А. Інноваційний потенціал аграрного підприємства: сутність та стратегія використання. *Інноваційна економіка*. 2013. № 8. С. 86-88.
20. Кісіль М. І. Сучасні виклики, стратегічні пріоритети та завдання щодо інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства. *Інноваційна економіка*. 2014. № 1. С. 14-19.
21. Колєватова А. В. Сучасний стан залучення іноземних інвестицій в економіку України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 22. С. 1080-1084.
22. Короткова О. В. Інвестиційна привабливість підприємства та методика її оцінювання. *Ефективна економіка*. 2013. №6. С. 32-36.

23. Коюда В. О. Лепейко Т.І., Коюда О. П. Основи інвестиційного менеджменту : навч. посіб. К. : Кондор, 2018. 340 с.
24. Кукіна Н. В. Вплив інвестицій на експортний потенціал України. *Економічний дискурс*. 2017. Вип. 2. С. 219-228.
25. Кучеренко Ю. А. Особливості інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 7. С. 82-85.
26. Майданевич П. М. Інвестиційна привабливість підприємств аграрного сектору : теорія, методологія, практика : монографія. Сімферополь : ВД “АРІАЛ”, 2017. 388 с.
27. Мазур А. Г. Розвиток соціально-економічного потенціалу: регіональний аспект. Вінниця : ТОВ “Планер”, 2012. 292 с.
28. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 472 с.
29. Мамуль Л. О., Чернявська Т. А. Нові методичні підходи до аналізу інвестиційної привабливості регіонів. *Вісник економічної науки України*. 2015. № 1 (7). С. 83-89.
30. Мацибора Т. В. Проблеми визначення та оцінки інвестиційного потенціалу регіону. *Економіка АПК*. 2018. № 9. С. 62-65.
31. Молень І. В. Особливості залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки. *Економіка і держава*. 2017. Вип. 1. С. 52-56.
32. Музиченко А. С. Суть, значення та специфіка інвестицій в АПК. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету*. 2019. Вип. 24 (1). С. 116-120.
33. Назаренко І. М. Аналіз інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств регіонів України. *Проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 136-143.
34. Нападовська І. В. Теоретичні та методичні аспекти дослідження інвестиційної привабливості України. *Вісник ДонДует*, №4 (28). 2015. С.55-61.

35. Однорог М. А. Особливості інвестиційної діяльності в аграрному секторі. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Вип. 126. Ч. II. 2015. С. 108-115.
36. Олійник Л. А., Мірошніченко Ю. В. Роль інвестицій у забезпеченні дохідності сільськогосподарських підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 19. С. 428-432.
37. Охріменко І. В. Визначення поняття інвестиційної привабливості аграрних підприємств. *Економічний дискурс : міжнародний збірник наукових праць*. 2017. Вип. 1. С. 118-125.
38. Охріменко І. В. Шляхи інвестування підприємства в умовах глобалізації. *Подільський вісник : сільське господарство, техніка, економіка*. 2017. Вип. 26. Ч. 2. С. 198-203.
39. Очередыко О. О. Перспективи розвитку інвестиційної діяльності підприємств України. *Менеджер*. 2016. № 4 (73). С. 24-31.
40. Панченко В. В. Деякі питання правового регулювання інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки України. *Проблеми законності*. 2016. № 135. С. 77-85.
41. Патица Н. І. Іноземні інвестиції в сільському господарстві України : сучасний стан та вплив на його розвиток. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 5. С. 26-31.
42. Плаксієнко В. Я. Формування інвестиційного клімату в підприємствах аграрного сектору України. *Економіка АПК*. 2011. №2. С. 202-206.
43. Погасій С. О., Познякова О. В., Краснокутська Ю. В. Інвестиційний менеджмент (в прикладах і завданнях) : навч. посіб. Х. : ХНАМГ, 2019. 337 с.
44. Правдюк Н. Л., Бондар М. О. Розробка стратегічного набору управління інноваційно-інвестиційною привабливістю сільськогосподарських підприємств. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2016. № 7. С. 39-51.
45. Про інвестиційну діяльність : закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12>.

46. Рибіна Л. О. Особливості інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки. *Економіка і суспільство*. 2017. № 11. С. 450-454.
47. Семенчук Л. І., Мороз С. О. Інвестиційна привабливість підприємства та методи її оцінювання. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. Вип. №11. 2016. 326 с.
48. Титарчук І. М. Проблеми інвестиційного забезпечення аграрного сектора економіки України. *Сталий розвиток економіки*. 2014. № 3. С. 35-40.
49. Ткаченко Т. П., Шевчук Н. А., Гончарук І. В. Напрями оптимізації інвестиційної діяльності підприємств. *Агросвіт*. 2018. № 7. С. 45-48.
50. Трусова Н. В. Механізм реалізації державної фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників. *Облік і фінанси*. 2014. №1 (63). С. 102-108.
51. Феняк Л. А. Теоретичні підходи до визначення сутності інвестиційних ресурсів підприємств. *Ефективна економіка*. 2017. № 6. URL : <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/17031.pdf>.
52. Фурман І. В. Система фінансового регулювання аграрного сектору України: оцінка сучасного стану та активізація функціонування. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 5. С. 35-50.
53. Щербак А. В. Інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності на підприємстві. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. №3. С. 103-107.
54. Яценко В. М. Формування та реалізація інвестиційно-інноваційного розвитку сільського господарства. *Економіка АПК*. 2014. № 12. С. 68-75.
55. Яцишин Г. В. Інвестиційна привабливість аграрного сектору економіки України. *Modern Economics*. Електронне наукове видання з економічних наук. 2017. № 3. С. 114-119. URL : <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/3-2017/UKR/yatsyshyn.pdf>.